

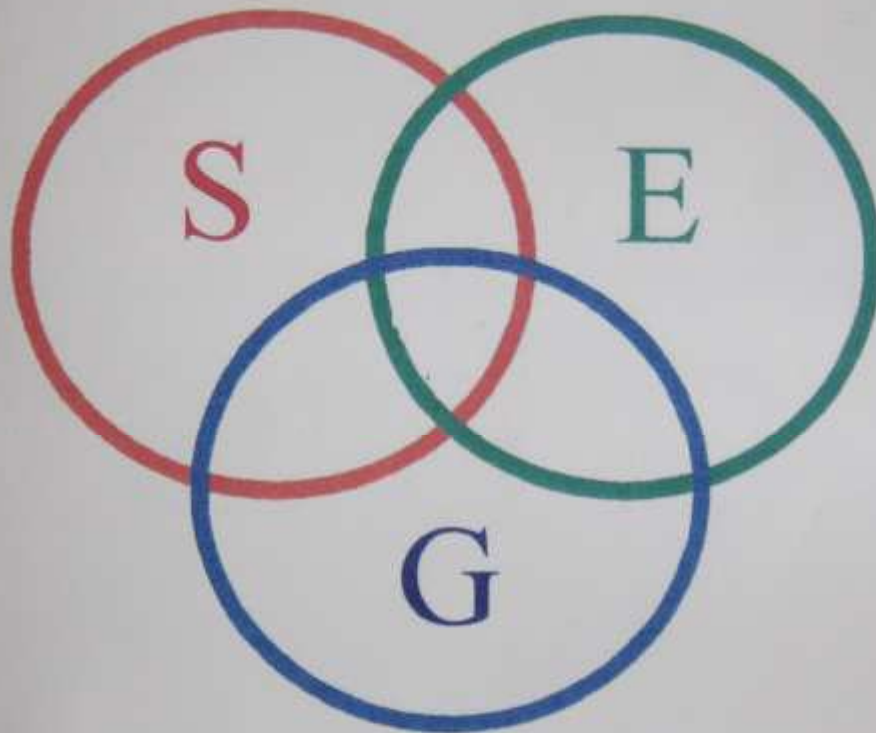
GMINA ŻYTNO

**Studium uwarunkowań i kierunków
zagospodarowania przestrzennego**

Integracja polityki

społecznej (S), gospodarczej (G) i ekologicznej (E)
tworzy warunki trwałego – zrównoważonego rozwoju

(politechnika śląska – Wydział Architektury Biuletyn 18)

**Zrównoważony rozwój to taki, który zaspokaja potrzeby
współczesnych, nie ograniczając możliwości realizacji potrzeb
przyszłych pokoleń**

ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ

to taki rozwój społeczno-gospodarczy, w którym w celu równoważenia szans
dostępu do środowiska poszczególnych społeczeństw lub ich obywateli –
zarówno współczesnego, jak i przyszłych pokoleń – następuje proces
integrowania działań politycznych, gospodarczych i społecznych z
zachowaniem równowagi przyrodniczej oraz trwałości podstawowych
procesów przyrodniczych.

*/ustawa z dnia 31 stycznia 1980 r. o ochronie i kształtowaniu środowiska –
Dz. U. 94. 49. poz. 196 z późn. zm. art.3 pkt. 3a/.*

**Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego
gminy Żytno**

**KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO
GMINY ŻYTNO
POLITYKA PRZESTRZENNA**

CZĘŚĆ A

Załącznik nr 1
do uchwały Rady Gminy Żytno
Nr ~~XVII~~ **XVII/103/2000** z dnia ~~14.04~~ **14.04** 2000 r.

Na zlecenie Zarządu Gminy w Żytnie

Studium opracowali:

GLÓWNY PROJEKTANT:

mgr inż. arch. Halina Niezabitowska - NR UPR. 283/88

ASYSTENCI PROJEKTANTA:

mgr inż. arch. Aneta Mostowska

KOMUNIKACJA – mgr inż. Andrzej Banach

UWARUNKOWANIA

PRZYRODNICZE – mgr inż. arch. kraj. Magdalena Niezabitowska-Krogulec

UWARUNKOWANIA KULTUROWE – mgr Bożena Błaszczyk

INFRASTRUKTURA TECHNICZNA – mgr inż. Zbigniew Pokora

MAPA WŁADANIA – Irena Imielińska

KOORDYNATOR OPRACOWANIA ZE STRONY URZĘDU GMINY:

inż. Mirosław Ociepa

Żytno, grudzień 1999

Spis treści

WSTĘP	
I. SYNTEZA UWARUNKOWAŃ	1
I.1. Uwarunkowania zewnętrzne	1
I.1.1. Wynikające z obowiązujących przepisów	1
I.1.2. Wynikające z powiązań gminy z regionem	1
I.2. Uwarunkowania wewnętrzne	2
I.2.1. Uwarunkowania wynikające z dotychczasowego przeznaczenia terenu	2
I.2.2. Uwarunkowania wynikające z walorów środowiska przyrodniczego ...	2
I.2.3. Uwarunkowania wynikające z walorów środowiska kulturowego	2
I.2.4. Uwarunkowania społeczne	3
I.2.5. Uwarunkowania wynikające z infrastruktury technicznej	3
I.2.6. Uwarunkowania gospodarczo-ekonomiczne	3
I.2.7. Uwarunkowania wynikające ze struktury funkcjonalno-przestrzennej	4
II. DANE OGÓLNE	5
II.1. Podstawa prawna sporządzenia studium	5
II.2. Cel sporządzenia studium	5
III. KIERUNKI ROZWOJU GMINY ŻYTNO.....	6
III.1. Kierunki zagospodarowania przestrzennego	6
III.2. Kierunki działania – strategia	7
III.3. Uwagi końcowe	11
IV. POLITYKA PRZESTRZENNA	12
IV.1. Obszary objęte, bądź wskazane do objęcia ochroną	12
IV.1.1. Obszary i obiekty chronione na podstawie przepisów ustawy o ochronie dóbr kultury	13
IV.1.1.1. Obszary i obiekty wpisane do rejestru zabytków	13
IV.1.1.2. Obszary i obiekty wpisane do ewidencji dóbr kultury	13
IV.1.1.3. Zabytki archeologiczne	14
IV.1.1.4. Strefy ochrony konserwatorskiej wpisane do ewidencji	15
IV.1.1.5. Polityka przestrzenna	16
IV.1.2. Obszary chronione na podstawie przepisów ustawy o lasach	17
IV.1.2.1. Polityka przestrzenna	17
IV.1.3. Obszary chronione na podstawie ustawy o ochronie przyrody.....	17
IV.1.3.1. Polityka przestrzenna	18
IV.1.4. Obszary chronione na podstawie ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych	18
IV.1.4.1. Polityka przestrzenna	19

IV.1.5.	Obszar chronione na podstawie prawa geologicznego i górniczego	19
IV.1.5.1.	Polityka przestrzenna	19
IV.1.6.	Obszary i obiekty chronione na podstawie przepisów o ochronie wód	20
IV.1.6.1.	Polityka przestrzenna	20
IV.2.	Lokalne wartości środowiska przyrodniczego i zagrożenia środowiskowe	20
IV.2.1.	Polityka przestrzenna	20
IV.3.	Ochrona rolniczej przestrzeni produkcyjnej	21
IV.3.1.	Polityka przestrzenna	21
IV.4.	Tereny zabudowane, w tym tereny do rehabilitacji	21
IV.5.	Tereny, które mogą być przeznaczone pod zabudowę, ze wskazaniem zorganizowanej działalności inwestycyjnej	22
IV.5.1.	Polityka przestrzenna	22
IV.6.	Kierunki rozwoju infrastruktury technicznej	23
IV.6.1.	Komunikacja	23
IV.6.2.	Zaopatrzenie w wodę	24
IV.6.3.	Odprowadzanie ścieków	24
IV.6.4.	Pozostałe	25
V.	OBOWIĄZKI W ZAKRESIE SPORZĄDZANIA MIEJSCOWYCH PLANÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO	26
V.1.	Obszary, dla których sporządzenie planów miejscowych jest obowiązkowe na podstawie przepisów szczególnych	26
V.2.	Obszary, dla których sporządzenie planów miejscowych może być niezbędne na podstawie przepisów szczególnych	26
V.3.	Obszary, dla których sporządzanie planów miejscowych jest niezbędne, dla zachowania zrównoważonego rozwoju	27
VI.	KIERUNKI ZAGOSPODAROWAŃ W STREFACH POLITYKI PRZESTRZENNEJ	28
VI.1.	Kierunki zagospodarowania przestrzennego	28
VI.2.	Sposoby działania	29
VI.3.	Reżimy ochrony	29
VI.4.	Strefy polityki przestrzennej	29

WSTĘP

A. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Żytno
załącznik do Uchwały Rady Gminy –niniejszy tekst i dwie mapy:

1. Uwarunkowania –synteza;
2. Kierunki zagospodarowania przestrzennego;

Powyższe dwa załączniki mapowe wykonano w skali 1:25 000 i 1:10 000;

B. Uwarunkowania rozwoju zagospodarowania przestrzennego gminy Żytno;

Tekst i rysunki mapowe w skali 1:25 000 (oryginały włączone do dokumentacji Studium), których dwukrotne pomniejszenie oprawiono łącznie z tekstem;

C. Dokumentacja Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Żytno-zawierające dokumenty powstałe w trakcie opracowania Studium i dokumenty prawne-1 egz.-w Urzędzie Gminy..

Uchwalając Studium, Rada Gminy przyjmuje do realizowania i przestrzegania, podczas wypełniania swoich czynności statutowych i wykonywania ustawowych zadań własnych, ustalenia w nim zawarte, zapisane w niniejszym tekście i na rysunku mapowym nr 2, przy uwzględnieniu wyłonionych poprzez analizę uwarunkowań wszystkich najważniejszych i najcenniejszych walorów środowiska przyrodniczego i kulturowego, zapisanych na rysunku mapowym nr 1.

Gmina Żytno znajduje się w powiecie radomszczańskim i południowo-wschodniej granicy województwa łódzkiego na styku trzech województw: łódzkiego, świętokrzyskiego i śląskiego.

Powierzchnia gminy 197 km². Gminę zamieszkuje 6417 osób. Średnia gęstość zaludnienia 32,6 osób/ km².

Ośrodkiem gminy jest wieś Żytno położona w środkowo zachodniej części gminy przy drodze wojewódzkiej DW 785 Radomsko – Włoszczowa.

Administracyjnie gmina jest podzielona na 24 jednostki pomocnicze – sołectwa, w ramach których znajdują się 44 jednostki osadnicze.

I. SYNTEZA UWARUNKOWAŃ

I.1. Uwarunkowania zewnętrzne

I.1.1. Wynikające z obowiązujących przepisów

- konieczność ochrony głównego zbiornika wód podziemnych w utworach kredy górnej (GZWP);
- ochrona środowiska przyrodniczego: lasów wodochronnych, ostoi zwierząt, rezerwatu "Dębowiec", pomników przyrody;
- ochrona obiektów wpisanych w rejestr zabytków;
- konieczność zachowania układu prawnego sieci dróg: wojewódzkiej i powiatowych,
- zachowanie stref od linii przesyłowych energetycznych 15 kV, z zachowaniem parametrów dla sieci 110 kV;
- konieczność dokonania zmian w administracji, służbie zdrowia i oświacie wynikających z wprowadzanych reform, a wychodzących naprzeciw wymogom czasu;
- brak programów rządowych dla realizacji celów ponadlokalnych na szczeblu zarówno centralnym jak i wojewódzkim.

I.1.2. Wynikające z powiązań gminy z regionem

- położenie gminy w powiecie radomszczańskim, pasie rozwojowym: Pajęczno – Radomsko – Włoszczowa, stanowiącym łącznik pomiędzy województwami: łódzkim, śląskim, świętokrzyskim;
- zarządzanie drogą wojewódzką DW 785 przez Urząd Marszałkowski w Łodzi;
- zarządzanie drogami powiatowymi przez Starostwo Powiatowe w Radomsku;
- zarządzanie wodami powierzchniowymi na terenie gminy przez Rejonowy Zarząd Gospodarki Wodnej w Warszawie;
- zarządzanie siecią i urządzeniami energetycznymi przez Zakład Energetyczny Częstochowa S.A.

I.2. Uwarunkowania wewnętrzne

I.2.1. Uwarunkowania wynikające z dotychczasowego przeznaczenia terenu

Funkcjonowanie jako prawo miejscowe aktualnego planu zagospodarowania przestrzennego do końca 2001 r. poza bardzo fragmentarycznymi planami (na pojedyncze działki) sporządzonymi pod rządami ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym.

I.2.2. Uwarunkowania wynikające z walorów środowiska przyrodniczego

- konieczność ochrony wysokich wartości przyrodniczych, w tym zastosowania ograniczeń obowiązujących na obszarach objętych ochroną prawną;
- konieczność podporządkowania funkcji ekologicznej wszystkich kierunków gospodarki z uwagi na występowanie na terenie gminy Ekologicznego Systemu Obszarów Chronionych (ESOCH) – korytarza ekologicznego rangi krajowej oraz Głównego Zbiornika Wód Podziemnych (GZWP), w tym zaostrożenie standardów ochrony środowiska w zakresie powietrza wody i gleb;
- konieczność objęcia ochroną prawną terenów dotychczas jej pozbawionych, zgodnie z obowiązującym prawem, a których walory predystynują do tej ochrony.

I.2.3. Uwarunkowania wynikające z walorów środowiska kulturowego

- konieczność objęcia ochroną stanowisk archeologicznych i obiektów będących w ewidencji służb konserwatorskich;
- konieczność objęcia ochroną miejsc i elementów pamięci dziejów i kultury poprzednich pokoleń gminy (krzyże przydrożne, kapliczki, groby żołnierzy poległych w różnych okresach, pomnik Ewina).

I.2.4. Uwarunkowania społeczne

- Potrzeba stworzenia warunków stymulujących organizację nowych miejsc pracy, rozbudowywanie infrastruktury technicznej i społecznej w celu zahamowania przejawiających się tendencji migracji ujemnej
- realizacja sieci usług związanych z wypoczynkiem i sportem.

I.2.5. Uwarunkowania wynikające z infrastruktury technicznej

- konieczność poprawy standardu dróg gminnych;
- konieczność uporządkowania gospodarki wodno-ściekowej na terenie całej gminy oraz gospodarki odpadami z usunięciem istniejących zagrożeń w tej materii;
- potrzeba umożliwienia społeczności gminy korzystania z bardziej „ekologicznych” środków pozyskiwania energii cieplnej;
- potrzeba rezerwowania terenu dla obwodnic na drodze wojewódzkiej w miejscowościach Żytno i Maluszyn;
- oraz wymienione w punkcie I.1.1.

I.2.6. Uwarunkowania gospodarczo-ekonomiczne

- z uwagi na rozdrobnienie gospodarstw rolnych, konieczność przeprowadzenia zmian w strukturze agrarnej, w kierunku uzyskania rentownych gospodarstw rodzinnych o docelowej, przeciętnej wielkości 20 ha i więcej;
- intensyfikacja produkcji rolnej na terenach występowania kompleksów dobrych gleb;
- konieczność rozbudowy usług związanych z rekreacją świąteczną i pobytową oraz tworzenia struktur agroturystyki;
- potrzeba utworzenia nowych miejsc pracy poza rolnictwem z jednoczesnym tworzeniem infrastruktury usług bytowych zarówno dla obsługi stałych mieszkańców gminy jak i wczasowiczów i turystów;
- potrzeba wspierania budowy miejscowego drobnego przemysłu spożywczego i zakładów przetwórstwa spożywczego.

I.2.7. Uwarunkowania wynikające ze struktury funkcjonalno-przestrzennej

- brak terenów dla rozwoju działalności gospodarczej i usług wyposażonych w infrastrukturę techniczną;
- brak ukształtowanych miejsc koncentracji życia publicznego i usług;
- potrzeba przeciwdziałania rozproszonemu zabudowy zagrodowej.

II. DANE OGÓLNE

II.1. Podstawa prawna sporządzenia studium

- Art. 6 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. – o zagospodarowaniu przestrzennym (tekst jednolity Dz. U. nr 15 z 1999 r. poz. 139 z późn. zm.)
- Uchwała Nr XXXV/151/98 Rady Gminy w Żytnie z dnia 18 czerwca 1998r. w sprawie przystąpienia do opracowania studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy.

II.2. Cel sporządzenia studium

Głównym celem sporządzenia studium jest określenie polityki przestrzennej gminy, umożliwiającej realizację kierunków jej zagospodarowania przestrzennego, dla osiągnięcia zamierzonego celu, przy zachowaniu zrównoważonego rozwoju.

Studium jest także instrumentem pozwalającym rozwiązywać konflikty pomiędzy interesami obywateli, wspólnot samorządowych i państwa.

Głównym celem zagospodarowania przestrzennego gminy Żytno jest osiągnięcie jej wszechstronnego rozwoju dla zapewnienia optymalnych warunków życia mieszkańców przy uwzględnieniu walorów przyrodniczych i kulturowych gminy, zachowując tym samym równowagę między aktywnością gospodarczą społeczności gminy a ochroną środowiska przyrodniczo-kulturowego.

Wyżej określony cel będzie można osiągnąć poprzez wydzielenie z obszaru gminy wszystkich terenów, których ochrona przed ekspansją urbanizacji musi być obowiązkowa z uwagi na potrzebę zachowania wartości kulturowych, krajobrazowych i środowiska przyrodniczego.

Równie ważne jest zachowanie dla prawidłowego funkcjonowania restrukturyzowanej gospodarki rolnej w gminie, obszarów przestrzeni rolniczej zawierających wolne od zabudowy kompleksy o najwyższej, w skali gminy, bonitacji gleb.

III. KIERUNKI ROZWOJU GMINY ŻYTNO

Określa się następujące cele zagospodarowania przestrzennego dla gminy Żytno:

- K₁ Umożliwienie rozwoju gospodarczego,
- K₂ Osiągnięcie optymalnych warunków mieszkalnictwa,
- K₃ Ochrona wartości przyrodniczych i kulturowych,
- K₄ Rozwój wypoczynku i rekreacji,

III.1. Kierunki zagospodarowania przestrzennego

Ustala się następujące działania związane z zagospodarowaniem przestrzennym warunkujące osiągnięcie wyżej wymienionych celów:

K₁

- przygotowanie ofert terenowych dla potencjalnych inwestorów deklarujących chęć inwestowania na terenie gminy Żytno w dziedzinie gospodarki zgodnej z kierunkami rozwoju;
- zmiana struktury rolnej;
- ochrona przestrzeni rolniczej.

K₂

- określanie terenów dla lokalizacji nowej zabudowy mieszkaniowej dla rozwoju usług socjalnych i bytowych oraz zapewnienie pełnego uzbrojenia terenów siedliskowych;
- uporządkowanie zabudowy, wprowadzenie reżimu urbanistyczno-architektonicznego;
- zapewnienie sprawnej obsługi komunikacyjnej;
- ochrona przed zabudową terenów zalewowych z uwagi na ich złe warunki zdrowotne.

K₃

Zachowanie rozpoznanych wartości środowiska przyrodniczego i kulturowego poprzez:

- objęcie ochroną prawną terenów dotychczas jej pozbawionych zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa wodnego, ochrony przyrody, ochrony dóbr kultury;
- nie eksploatowanie surowców ze złożów konfliktowych (w strefach cennego krajobrazu i na terenie lasów);
- oznaczenie w terenie otwartej przestrzeni rolniczej obszarów zakazu stosowania sztucznego nawożenia, w celu ochrony wód podziemnych;

- likwidację obiektów i urządzeń mogących mieć wpływ na degradację środowiska naturalnego;
- uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej i odpadami;
- wprowadzenie nowych form ochrony terenów z uwagi na ich wartości przyrodnicze, krajobrazowe i kulturowe;
- poddanie wysokiemu reżimowi ochrony doliny rzeki Pilicy, jako wchodzącego w skład systemu ESOCH oraz z uwagi na duże walory krajobrazowe i kulturowe;
- wprowadzenie dolesień na glebach najsłabszych kl. VI i VIz. (dopuszcza się dolesienia na glebach kl. V)

K₄ Rozwój funkcji wypoczynku świątecznego i pobytowego z wykorzystaniem istniejących zasobów zaadaptowanych do nowych funkcji, w oparciu o wartości środowiska przyrodniczego (rzeka Pilica z dopływami lewobrzeżnymi, lasy i stawy rybne), poprzez:

- przygotowanie różnych form bazy noclegowej i żywieniowej;
- wyznaczenie i uporządkowanie prawne terenów tworzących sieć miejsc obsługi turystów z uwzględnieniem pełnej infrastruktury usług;
- budowa ścieżek rowerowych;
- wyznaczenie szlaków turystyki pieszej z uwzględnieniem zasobów kulturowych związanych z przeszłością gminy;
- wyznaczenie i przygotowanie projektowo-prawne terenów koncentracji życia publicznego (usługi kultury, gastronomii, handlu) w Żytnie, Maluszyńcu i Borzykowej, z uwzględnieniem potrzeb mieszkańców stałych i gości;
- przygotowanie terenów dla zabudowy lotniskowej (opracowanie prawne i uzbrojenie terenu);
- przygotowanie istniejącej zabudowy zagrodowej na terenach słabych rolniczo dla podjęcia nowych funkcji rekreacji i wypoczynku w różnej formie.

III.2. Kierunki działania - strategia

Ustala się następujące działania uzupełniające pośrednio związane z zagospodarowaniem przestrzennym:

K₁

- na bazie posiadanych zasobów komunalnych przygotowanie ofert lokalizacyjnych dla różnego rodzaju działalności gospodarczej (wytwórczości, produkcji spożywczej,

przetwórstwa, handlu), określenie stanu wyposażenia tych terenów w infrastrukturę techniczną;

- udzielanie pomocy w przeprowadzeniu zmian własnościowych (w tym komasacji) w celu tworzenia dużych gospodarstw produkcji rolnej na terenach z udziałem dobrych gleb oraz hodowlanych na terenach z udziałem dużych powierzchni łąk i pastwisk;
- organizowanie doradztwa w uzyskiwaniu kredytów dla rozwoju agroturystyki i obsługi turystyki, w tym pośredniczenie pomiędzy rolnikami a Agencją Restrukturyzacji Rolnictwa w Warszawie;
- sprzyjanie powstawaniu gospodarstw rybackich i stadnin, łączących produkcję z rekreacją i wypoczynkiem;
- pośredniczenie w kontaktach z Regionalnym Zarządem Gospodarki Wodnej z siedzibą w Warszawie (administratorem wód powierzchniowych na terenie gminy Żytno), w sprawach gospodarki wodnej, a zwłaszcza w:
 - ustaleniu obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi,
 - sprawach budowli wodnych,
 - pozyskiwaniu środków lub oferowaniu kontraktacji plantacji wiklinowych dla potrzeb robót regulacyjnych,
- popieranie produkcji zdrowej żywności i organizowanie systemu skupu dla ewentualnego eksportu tej żywności.

W wyżej wymienionych działaniach władze gminy winny być ukierunkowane na dostosowanie zarządzania elementami gospodarki w gminie do gospodarki wolnorynkowej.

Rola władz gminy winna ograniczać się (poza zadaniami statutowymi) do aktywizacji i integracji społeczności lokalnej wokół rozwiązywania problemów dla zapewnienia harmonijnego rozwoju gminy.

Innym zadaniem władz gminy jest okazywanie pomocy jej mieszkańcom w zakresie dla nich niedostępnym lub trudnodostępnym jakim jest rozpoznanie – w sytuacji transformacji gospodarczej kraju – w możliwości uzyskania pomocy z funduszu Fundacji Europejskich i programów pomocy przygotowanej przez władze centralne i banki.

W tym zakresie Urząd Gminy winien zorganizować pomoc polegającą na:

- organizowaniu różnej formy szkoleń,
- nawiązywaniu kontaktów z organizacjami centralnymi i bankami,
- zatrudnieniu właściwych doradców,
- pośredniczeniu w uzyskiwaniu projektantów właściwych programów w celu udzielenia pomocy w pozyskiwaniu różnych środków finansowych, w tym fundacji celowych.

K₂

- zapewnienie opracowania planów miejscowych nie tylko dla terenów, dla których wskazano w rysunku Studium taką konieczność, ale również dla terenów, dla których takie opracowanie jest konieczne dla uzyskania optymalnych efektów zagospodarowania przestrzennego, oraz dla których konieczne będzie wyłączenie z użytkowania rolniczego;
- opracowanie obowiązujących kanonów skali i proporcji nowej architektury nawiązującej do tradycyjnej, charakterystycznej dla gminy Żytno, w celu wprowadzenia odpowiednich zapisów do decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, warunkujących utrzymanie ładu w wypełnianiu przestrzeni gminy nowymi obiektami kubaturowymi;
- opracowanie wytycznych dla elementów wystroju zewnętrznego architektury (materiał elewacji, kolor pokryć dachowych itp.), ogrodzeń w miejscach publicznych i krajobrazie otwartym, reklam, szyldów – elementów mających decydujący wpływ na tworzenie klimatu i ładu przestrzennego właściwego dla danej przestrzeni;
- powołanie Gminnej Komisji Urbanistyczno-Architektonicznej gminy Żytno – organu doradczego w sprawach zagospodarowania przestrzennego i ważnych rozwiązań architektonicznych, która, jako mająca delegację ustawową (art. 5 ust 4 ustawy o zagospodarowaniu przestrzennym z 1994 r. tekst jedn. Dz. U. nr 15/99 pozycja 139 z późn. zmian.), przy odpowiednio sformułowanym statucie może swoimi orzeczeniami uzupełniać prawo miejscowe w konstruowaniu warunków decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowaniu terenu o wymogi wymuszające optymalne rozwiązania, w sprawach architektury i zagospodarowania przestrzennego;
- prowadzenie różnych form działań podwyższających świadomość społeczną (szkoły, wystawy itp.) w dziedzinie ochrony środowiska i poczucia ładu przestrzennego.

K₃

- w ustaleniu stref pośredniej ochrony ujęć wody i źródeł właściwym jest Wojewoda Łódzki. Możliwość uchwalenia stref ochrony krajobrazu i użytków ekologicznych daje samorządom gminnym delegacja ustawowa ustawy o ochronie przyrody;
- grunty przeznaczone do zalesień określa miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego lub decyzja o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu;
- w celu zapewnienia prawidłowej gospodarki leśnej na terenie gminy, powinno się podjąć działania doprowadzające do przejęcia przez Lasy Państwowe wszystkich

znajdujących się na terenie gminy terenów lasów i dolesień na terenach stanowiących własność Skarbu Państwa.

K₄ Dla wykreowania gminy Żytno jako terenu dogodnego wypoczynku i turystyki w warunkach wysokich standardów ich obsługi należy podjąć następujące działania:

- stworzyć na terenie gminy jednostkę odpowiedzialną za organizację całej wielofunkcyjnej sieci turystyki i wypoczynku z zapewnieniem:
 - terenów na urządzenie karawaningów, pól namiotowych i campingowych obok miejsc parkingowych na trasach turystyki samochodowej,
 - stacji benzynowej z możliwością obsługi w paliwa o najszerszym asortymencie we wschodniej części gminy,
 - barów przydrożnych i moteli,
 - możliwości wypożyczania rowerów na styku drogi wojewódzkiej i powiatowych z ścieżkami rowerowymi,
 - pełnej informacji na terenie stacji benzynowej, o możliwości wypożyczania rowerów i innego sprzętu oraz możliwości noclegu w najbliższej okolicy;
- wyznaczyć i urządzić ścieżki rowerowe i szlaki turystyki pieszej z umożliwieniem zachowania zasady przenoszenia się z ruchu samochodowego (możliwość pozostawienia samochodu na parkingu lub zakończenie jazdy komunikacją zbiorową – autokarami) na inne formy uprawiania turystyki (turystyka piesza, rowerowa, spływ kajakowy i inne);
- zaplanować i systematycznie realizować te elementy obsługi ruchu turystyczno-wypoczynkowego, które zależą od działalności zorganizowanej;
- opracować przy pomocy Gminnego Domu Kultury program imprez obliczony na ściągnięcie uczestników z zewnątrz i uatrakcyjnienie pobytu wczasowego i świątecznego na terenie gminy.

W celu ściągnięcia do gminy inwestorów należy podjąć działania propagandowe o węższym i najszerszym zasięgu:

- węższy (droższy) zasięg oddziaływania (kraj lub część kraju), to foldery reklamujące gminę,
- najszerszy (tańszy i bogaty w treści) zasięg oddziaływania (zasięg światowy) ma założenie strony internetowej dla gminy Żytno, z uwypukleniem informacji o jej walorach krajobrazowych, wypoczynkowych (po zrealizowaniu sieci usług) oraz ofert inwestorskich, zaletach inwestowania i mieszkania na jej terenie.

III.3. Uwagi końcowe

Wszystkie określone w Studium kierunki działania (kierunki zagospodarowania przestrzennego – kierunki działań – strategia) stanowią nierozdzielny całość. Odejście od realizacji choćby części z nich uniemożliwi realizację całości wytyczonych celów w zagospodarowaniu przestrzennym, kształtowaniu ładu przestrzennego i ochronie środowiska.

IV. POLITYKA PRZESTRZENNA

Zgodnie z art. 6 ust. 5 ustawy z dn. 7 lipca 1994 o zagospodarowaniu przestrzennym (tekst jedn. - 26.V.1999 r. Dz. U. Nr 15 poz. 139 z późn. zm.) w Studium określa się:

- obszary objęte lub wskazane do objęcia ochroną na podstawie przepisów szczególnych;
- lokalne wartości zasobów środowiska przyrodniczego ich ochrona oraz przeciwdziałanie zagrożeniom;
- obszary rolniczej przestrzeni produkcyjnej, w tym wyłączone z zabudowy, a także zasady jej ochrony;
- obszary zabudowane, ich ocena i sposoby (w miarę potrzeb) jej rehabilitacji;
- wyznaczenie terenów, które mogą być przeznaczone pod zabudowę, ze wskazaniem obszarów do zorganizowanej działalności inwestycyjnej;
- tereny które mogą być przeznaczone pod zabudowę mieszkaniową, wynikające z potrzeb społeczności lokalnej w tym zakresie;
- kierunki rozwoju komunikacji i infrastruktury technicznej, w tym obszary, na których będą stosowane indywidualne i grupowe systemy oczyszczania ścieków, a także tereny niezbędne do wytyczania ścieżek rowerowych;
- tereny objęte obowiązkiem sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego;
- obszary przewidziane do realizacji zadań wynikających z polityki Państwa na obszarze gminy.

Przyjęta w tym zakresie polityka przestrzenna określona dla każdego z wyżej wymienionych zagadnień z odniesieniem do stref funkcjonalno-przestrzennych określonych w Studium, jest podstawą do opracowania kolejnych dokumentów urbanistycznych, w tym końcowego, to jest - miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, odnoszącego się do wybranych terenów gminy.

Polityka ta będzie również podstawą sprawdzenia tych planów w zakresie zgodności ze Studium (art. 18 pkt. 2a w/w Ustawy), a także materiałem pomocniczym w przygotowaniu decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu dla terenów nie objętych ustaleniami miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

IV.1. Obszary objęte, bądź wskazane do objęcia ochroną

Granice obszarów objętych, bądź wskazanych do objęcia ochroną naniesione zostały na mapę nr 2.

IV.1.1. Obszary i obiekty chronione na podstawie przepisów Ustawy z dnia 15 II 1962 r. o ochronie dóbr kultury (Dz. U. Nr 10 poz. 48 z 1962 r. z późn. zmian.)

IV.1.1.1. Obszary i obiekty wpisane do rejestru zabytków

Lp.	Miejscowość	Obiekt zabytkowy	Chronologia
1.	Borzykowa	Cmentarz	
2.	Maluszyn	Kościół parafialny p.w. św. Mikołaja	1777-1787 r.
3.	Maluszyn	Plebania	2 poł. XVIII w.
4.	Maluszyn	Kaplica cmentarna p.w. św. Barbary	1895 r.
5.	Maluszyn	Cmentarz	
6.	Maluszyn	Pozostałości zespołu dworskiego	XVIII-XIX w.
7.	Pukarzów	Gródek	XIII-XIV w.
8.	Silnica	Cmentarz wojenny i zakażny	
9.	Silniczka	Zbór ariański	1 poł. XVII w.
10.	Żytno	Zespół cmentarny	1 ćw. XIX w.
11.	Żytno	Zespół pałacowy	1 poł. XIX w.
12.	Żytno	Park	XVIII/XIX w. v

IV.1.1.2. Obszary i obiekty wpisane do ewidencji dóbr kultury

Borzykowa

1. Dom, ul. Szkolna 19, drewniany, XIX/XX w.

Borzykówka

2. Zespół dworski
 - a) dwór, obecnie dom mieszkalny, murowany, XIX/XX w.
 - b) park z końca XVIII lub początku XIX w.

Ciężkowiczki

3. Młyn wodny, drewniany, 1872, przebudowany

Łazów

4. Kaplica św. Jana Nepomucena, XVIII w.

Maluszyn

5. Szpital wiejski, obecnie dom mieszkalny nr 64, murowany, 1894

Pagów

6. Zespół dworski

- a) park o pow. ok. 1,3 ha
- b) dwór, obecnie szkoła, przełom XIX/XX w.

Pukarzów

7. Przyfolwarczne założenie zieleni

8. Kaplica św. Piotra, 1930 r.

Sady

9. Kapliczka murowana, XIX/XX w.

Silnica

10. Kaplica, murowana, 2 poł. XIX w.

11. Kaplica przy drodze do Żytna, murowana, koniec XIX w.

12. Karczma, obecnie przedszkole, murowana, koniec XIX w.

13. Pozostałości zespołu dworskiego

- a) gorzelnia
- b) pozostałości parku

14. „Fryszerka” – osada młyńska, pocz. XIX w.

Silniczka

15. Kaplica murowana, XVIII/XIX w.

16. Kaplica murowana, XIX/XX w.

17. Szpital, obecnie dom mieszkalny, murowany, 1839 r.

Żytno

18. Zespół kościoła parafialnego pw. Niepokalanego Poczęcia NMP

- a) kościół, murowany, 1860-1874 r.
- b) plebania, murowana, 1879 r.

IV.1.1.3. Zabytki archeologiczne

Na terenie gminy Żytno nie zostały zakończone badania powierzchniowe w systemie Archeologicznego Zdjęcia Polski (AZP), wobec czego nie jest możliwe ostateczne wyznaczenie stanowisk archeologicznych i stref podlegających ochronie oraz zasad i warunków ochrony stanowisk archeologicznych na tych obszarach. Dotyczy to obszarów AZP 84-53, 84-54, 85-53, a więc środkowej i południowo-zachodniej części gminy.

Pełnej ochronie podlega siedem stanowisk:

- Borzykowa, st. 2, grodzisko - AZP 85-54/2
- Borzykowa, st. 19, cmentarzysko - AZP 85-54/19
- Pierzaki, st. 5, cmentarzysko - AZP 85-54/37
- Grodzisko, st. 2, cmentarzysko - AZP 85-54/56
- Pukarzów, st. 1, gródek - AZP 85-54/80
- Pukarzów, st. 8, cmentarzysko - AZP 85-54/86
- Sekursko, st. 1, cmentarzysko - AZP 85-53/1

Pozostałe stanowiska zaznaczono na załączonej mapie "Wytyczne konserwatorskie" oraz opisano w załączonych tabelach, które znajdują się w części B „Uwarunkowania”. Przeznaczone są one do obserwacji i nadzoru archeologicznego.

IV.1.1.4. Strefy ochrony konserwatorskiej wpisane do ewidencji

Nr Jednostki	Nazwa umowna jednostki / forma ochrony	Zachowane elementy podlegające ochronie
155	Borzykowa Strefa ochrony konserwatorskiej	- rozplanowanie wsi - kościół parafialny - cmentarz parafialny
164	Żytno Strefa ochrony konserwatorskiej	- rozplanowanie miejscowości - zespół dworski (dwór, park, folwark) - zespół kościoła (kościół, plebania, zadrzewienie) - cmentarz
165	Pukarzów Maluszyn Strefa ochrony konserwatorskiej	- rozplanowanie wsi Maluszyn - panorama skarpy Pilicy - założenie pałacowe w Maluszyńcu (oficyna, park, folwark) - cmentarz w Maluszyńcu - zespół kościoła w Maluszyńcu (kościół, plebania, zadrzewienie) - wzgórze zamkowe w Pukarzewie - pozostałości w Pukarzewie - zespoły stawów - zadrzewienia w dolinie Pilicy - aleja śródleśna z kapliczką

Ponadto należy objąć ochroną:

- przydrożne krzyże i kapliczki;
- miejsca pamięci przeszłości ziemi życińskiej (w tym Ewina);
- pojedyncze groby żołnierzy poległych w bitwach z najeźdźcą z różnych okresów historii.

IV.1.1.5. Polityka przestrzenna

Ochronie konserwatorskiej podlegają:

- obiekty architektury wpisane do rejestru zabytków
- parki wpisane do rejestru zabytków
- cmentarze wpisane do rejestru zabytków
- stanowiska archeologiczne wpisane do rejestru zabytków

Działając na podstawie wytycznych wojewódzkiego konserwatora zabytków i wykonanych, wcześniej wspomnianych opracowań dla ochrony zespołów zabytkowych i pojedynczych obiektów ustala się w „Studium” następujące granice:

- **strefy „B” ochrony konserwatorskiej**, wyznaczające obszary podlegające rygorom w zakresie utrzymania zasadniczych elementów rozplanowania i istniejącej substancji o wartościach kulturowych oraz charakteru i skali nowej zabudowy. Wszelkie działania dotyczące obiektów zabytkowych na tym terenie, mogące wpłynąć na ich stan, a także inwestycje w bezpośrednim sąsiedztwie wymagają uzgodnienia z wojewódzkim konserwatorem zabytków;
- **strefy „E” ochrony widokowej zabytku**, zapewniające właściwe eksponowanie zespołów lub obiektów zabytkowych przez wyznaczenie terenów wyłączonych spod zabudowy lub wyznaczenie stosownych gabarytów, albo innych cech tej zabudowy;
- **strefy „W” archeologicznej ochrony konserwatorskiej**.

Granice stref oznaczono na mapie 1: 25 000 „Wytyczne konserwatorskie” i zał. nr 2 do Studium.

Dla wszystkich pojedynczych zabytków nieruchomych: architektury, parków, stanowisk archeologicznych, obowiązuje:

- dla obiektów wpisanych do rejestru zabytków – wszelkie prace remontowe, adaptacje, oraz jakiegokolwiek zmiany w bryle, prace ziemne i zmiany w bezpośrednim otoczeniu oraz takie, które mogą mieć wpływ na widok na zabytek wymagają zgody wojewódzkiego konserwatora zabytków;
- dla zabytków wyszczególnionych w ewidencji konserwatorskiej – należy dążyć do jak najdłuższego zachowania dobrej kondycji technicznej, poprzez przeprowadzanie wymaganych remontów i konserwację tych obiektów;
- decyzje o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu mogące naruszyć stan obiektu lub jego otoczenia wymagają uzgodnienia wojewódzkiego konserwatora zabytków;

- w granicach pojedynczych zabytków archeologicznych znajdujących się w ewidencji, pokazanych na planszy wraz z numerem ewidencyjnym wg załączonego do opracowania wykazu – obowiązuje uzgadnianie z wojewódzkim konserwatorem zabytków na etapie ustalania warunków zabudowy i zagospodarowania terenu przez urząd gminy wszelkich planowanych inwestycji: kubaturowych, drogowych, związanych z zagospodarowaniem terenu, eksploatacją kruszywa, i innych związanych z robotami ziemnymi naruszającymi strukturę gruntu poniżej warstwy ornej.

Dla inwestycji realizowanych na terenach stanowisk archeologicznych wymagany jest stały nadzór archeologa lub wyprzedzające badania archeologiczne, w zależności od ustaleń wojewódzkiego konserwatora zabytków dla każdej inwestycji indywidualnie. Na wszystkich stanowiskach wymienionych w rozdziale IV.1.1.3. wymagane są bezwzględnie wyprzedzające badania wykopaliskowe.

IV.1.2. Obszary chronione na podstawie przepisów ustawy z dnia 28 IX 1991 r. o lasach (Dz. U. z 1991 r. nr 101 poz. 444 z późn. zm.)

Zarządzeniem nr 181 Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 23 października 1996 r. uznano za ochronne lasy własności Skarbu Państwa, będące w zarządzie Nadleśnictwa Gidle, w tym na terenie gminy Żytno jako lasy wodochronne i ostoje zwierząt podlegających ochronie gatunkowej.

IV.1.2.1. Polityka przestrzenna

Lasami stanowiącymi własność Skarbu Państwa zarządza i nadzór nad gospodarką leśną w tych lasach sprawuje Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe w Gidlach.

IV.1.3. Obszary chronione na podstawie ustawy z dn. 16 X 1991r. o ochronie przyrody (Dz. U. 91 nr 114 poz 492 z późn. zm.)

Obszary i obiekty z terenu gminy Żytno objęte ochroną na podstawie tej ustawy zostały wymienione i opisane w części „Uwarunkowania” w rozdziale II.1.9.

Kwalifikuje się do podjęcia działań w celu przygotowania do objęcia ochroną następujące tereny:

- jako strefę ochrony konserwatorskiej dla obszarów o wysokich wartościach kulturowo-krajobrazowych – tereny wskazane na mapie „Wytyczne konserwatorskie” i zał. nr 2 do Studium;
- jako strefę ochrony krajobrazu dla obszarów o wysokich walorach przyrodniczo-krajobrazowych – tereny oznaczone na załączniku-mapie nr 2;
- jako użytki ekologiczne doliny cieków wodnych jako korytarzy ekologicznych oraz Torfowisko Polišciany Ług.

Należy podjąć działania w celu poszerzenia rezerwatu „Dębowiec”, a także zgodnie z wytycznymi do studium (dawnego) województwa częstochowskiego, w celu utworzenia rezerwatu „Torfowiska Sowin”.

Dla ochrony Głównego Zbiornika Wód Podziemnych winno się:

- wnioskować o wprowadzenie stref pośrednich ochrony dla źródeł i ujęć wodnych,
- chronić przed stosowaniem nawozów sztucznych tereny, na których brak izolacyjności górnych warstw pokrywających zbiornik wód podziemnych;
- należy również chronić przed zabudową złoża rozpoznanych surowców mineralnych.

IV.1.3.1. Polityka przestrzenna

- Zachowanie naturalnych biocenoz torfowych i leśnych z licznymi gatunkami chronionymi oraz rzadkimi gatunkami roślin i zwierząt, jak też swoistych cech krajobrazu.
- Zakaz niszczenia gleby i naturalnego ukształtowania terenu.
- Zakaz zanieczyszczenia wód, gleby i powietrza.
- Dla pomników przyrody obowiązuje zakaz zabudowy w promieniu 15 m, a powstająca zabudowa w pobliżu nie może powodować zakłóceń dotychczasowej równowagi biologicznej.
- Zakaz lokalizacji obiektów kubaturowych na terenach o wysokim reżimie ochrony.
- Zakaz lokalizacji budownictwa lotniskowego poza miejscami do tego wyznaczonymi.

IV.1.4. Obszary chronione na podstawie przepisów o ochronie gruntów rolnych i leśnych - ustawa z dnia 3 II 1995 r. (Dz. U. 95 nr 16 poz. 78 z późn. zm.)

Problem opisany został w części „Uwarunkowania” rozdziały II.1.2. i II.1.5.

Tereny kompleksów gleb chronionych i lasów, a także proponowanych do zalesienia naniesiono na mapę uwarunkowań i mapę polityki przestrzennej.

IV.1.4.1. Polityka przestrzenna

- Na terenach lasów zakazuje się lokalizacji obiektów kubaturowych, za wyjątkiem obiektów obsługi turystyki i wypoczynku, zabudowy letniskowej i rezydencjonalnej w miejscach wyznaczonych w studium i miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego.
- Działki leśne o powierzchni minimalnej do zabudowy letniskowej – 1000 m² dla zabudowy rezydencjonalnej – 3000 m², przy zachowaniu min. 80% drzewostanu.
- Obowiązuje wyłączenie z zabudowy kompleksów gleb gliniastych.
- Systematyczne zalesianie terenów wskazanych w Studium na podstawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego lub decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu wydanej w trybie art. 40 ustawy o zagospodarowaniu przestrzennym. Zalesieniom mogą również podlegać grunty o najniższej bonitacji nie wskazane w studium, pod warunkiem, że będą spełniały poniższe kryteria:
 - powierzchnia jest większa niż 0,5 ha gruntu przylegającego do kompleksu leśnego lub zespołu zalesionych gruntów,
 - teren nie jest zmeliorowany.

IV.1.5. Obszary chronione na podstawie prawa geologicznego i górniczego

Zasoby surowców w gminie Żytno opisano w części „Uwarunkowania” rozdział II.1.7. i naniesiono na mapach uwarunkowań.

IV.1.5.1. Polityka przestrzenna

- Na terenach występowania złóż surowców udokumentowanych obowiązuje zakaz lokalizacji wszelkiej zabudowy.
- Udokumentowane złoża torfów na terenie gminy Żytno nie stanowią wyższej wartości dla wydobywania, a z uwagi na teren ich występowania (las i otwarty krajobraz) kwalifikują się do niepodejmowania ich eksploatacji jako nieracjonalnej.
- Dwa złoża surowców niekonfliktowych pokazano na Mapie nr 1, pozostałe złoża są konfliktowe z różnych przyczyn.

IV.1.6. Obszary i obiekty chronione na podstawie przepisów o ochronie wód

Problem opisano w części „Uwarunkowania” rozdział II.1.4.

IV.1.6.1. Polityka przestrzenna

- Obowiązuje zakaz zabudowy w pasie przybrzeżnym o szerokości 25 m od linii brzegu rzek.
- Tereny dolin cieków wodnych jako korytarze ekologiczne obejmuje się najwyższym reżimem ochrony.
- Na terenach bezpośredniej strefie ochrony ujęć wody (w promieniu 10 m) obowiązuje zakaz użytkowania gruntów do celów nie związanych z eksploatacją wody.
- Na terenach o braku izolacyjności gruntu dla wód wglębnych obowiązuje zakaz stosowania sztucznego nawożenia oraz prowadzenia hodowli metodą bezściółkową.

IV.2. Lokalne wartości środowiska przyrodniczego i zagrożenia środowiskowe

Problem ten został opisany w części „Uwarunkowania” w rozdziale II.1.

IV.2.1. Polityka przestrzenna

- Wykluczenie z zabudowy dolin rzek i cieków wodnych.
- Rozwiązanie problemu gromadzenia odpadów na terenie gminy, poprzez doprowadzenia do zgodności z prawem dzikiego wysypiska, zlokalizowanego na południe od Silnicy lub przez zorganizowanie wywożenia śmieci na wysypisko poza teren gminy.
- Zakwalifikowanie działań związanych z gospodarką wodno-ściekową, jako priorytetowych dla gminy Żytno.
- W opracowaniach planistycznych i decyzjach o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu, założenie wysokich standardów ochrony wód, powietrza i gleb.
- Poddanie rekultywacji wyrobisk poeksploatacyjnych..

IV.3. Ochrona rolniczej przestrzeni produkcyjnej

Jakość gleb i przestrzeni gminy opisana została w części „Uwarunkowania” rozdział II.

IV.3.1. Polityka przestrzenna

- Wyznacza się kilka kompleksów przestrzeni rolniczej na glebach bonitacji IIIa i IIIb, wraz z kompleksami gleb IVa i IVb, na których obowiązuje zakaz lokalizacji wszelkich obiektów kubaturowych i nowych siedlisk rolniczych.
- Przestrzeń produkcyjną tworzą również duże powierzchnie łąk, dla których obowiązuje ten sam reżim.
- Obowiązuje zakaz zabudowy terenów zmeliorowanych.
- Na całym terenie gminy obowiązuje zakaz hodowli bezściółkowej.

IV.4. Tereny zabudowane, w tym tereny do rehabilitacji

Zasoby mieszkaniowe w gminie są w zasadzie własnością prywatną i taką pozostaną, stan techniczny zasobów jest różny. Rocznie kilkanaście obiektów zostaje zgłoszonych do użytkowania. Tereny zabudowane, z możliwością rehabilitacji oznaczono na rysunku Nr 2.

Tereny zainwestowane pozostawia się w dotychczasowym użytkowaniu z możliwością uzupełnień oraz przebudowy. Istnieje konieczność przebudowy przestrzeni zurbanizowanej w miejscowościach pełniących funkcje obsługi mieszkańców: Żytno, Borzykowa, Siłniczka, Maluszyń.

Przy reurbanizacji tych miejscowości należy uwzględnić potrzebę wytworzenia miejsc koncentracji usług i życia publicznego (dawne ryneczki).

Na terenach zurbanizowanych zabudowa zagrodowa i jednorodzinna współistnieje równolegle. Ten stan rzeczy można pozostawić bez zmiany, z uwagi na zakładaną w Studium możliwość przyjęcia przez część gospodarstw nowych funkcji – bazy noclegowo-żywnościowej dla potrzeb agroturystyki, z zachowaniem zasady lokalizacji dużych obiektów hodowlanych poza zabudową zagrodowo-mieszkaniową.

IV.5. Tereny, które mogą być przeznaczone pod zabudowę, ze wskazaniem zorganizowanej działalności inwestycyjnej

Na załączniku nr 2 zaznaczono tereny preferowane do zabudowy zgodnie z określoną funkcją, z uwagi na uwarunkowania w terenie oraz ich rozmieszczenie na terenie gminy.

Tereny pod zabudowę:

- jednorodzinno-zagrodową
- jednorodzinną
- letniskową
- rezydencjonalną
- tereny obsługi turystyki i wypoczynku
- przemysł i usługi (w tym rolnicze).

Ponadto wskazano miejsca mające stworzyć sieć obsługi turystów, podróżnych i wczasowiczów.

Niezależnie od wyznaczonych terenów, na terenach stref funkcjonalno-przestrzennych o najniższym reżimie ochrony można wyznaczać tereny dla lokalizacji zakładów produkcji spożywczej, przetwórstwa, magazynowania produktów rolnictwa a także lokalizacji siedlisk produkcyjno-mieszkaniowych dla dużych gospodarstw rolnych.

Na obszarach o najniższym reżimie ochronnym dopuszcza się lokalizację siedlisk mieszkalnych (w tym letniskowych) jako kontynuację istniejącej rozproszonej zabudowy z zachowaniem warunku: nie przekraczania odległości 30 m. nowego siedliska od istniejącego.

IV.5.1. Polityka przestrzenna

Dla poszczególnych funkcji zabudowy ustala się:

Dla zabudowy letniskowej – lokalizacja terenów letniskowych winna być z dala od intensywnej produkcji rolniczej.

- działki leśne – nie mniejsze niż 1000 m² – zachowanie drzewostanu 80%,
- działki nieleśne – min. 800 m² przy zainwestowaniu max. 30%.

Przeznaczenie letniskowe określa sposób użytkowania terenu tj. bez możliwości prowadzenia usług, hodowli i uciążliwego działania na terenie letniskowym. Budynek letniskowy może spełniać warunki techniczne budynku stałego zamieszkania.

Dla zabudowy rezydencjonalnej:

- działki leśne min. 3000 m² – max. 10% zainwestowania, z zachowaniem 80% zadrzewienia,
- działki nieleśne min. 1500 m² max. zainwestowania 20% działki.

Tereny projektowanej nowej zabudowy w Żytnie można przeznaczyć na budownictwo mieszkaniowe dla zaspokojenia potrzeb społeczności samorządowej.

Sposób zagospodarowania wyżej wymienionych terenów, program funkcji na nich lokalizowanych, powierzchnia konieczna do zainwestowania winna być określona w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego.

Powyższe lokalizacje muszą być każdorazowo analizowane z uwzględnieniem istniejących uwarunkowań, a w szczególności reżimu ochrony środowiska i przyrody.

Dla wszystkich obiektów nowych lokalizacji należy przestrzegać następujących zasad:

- zakaz stosowania dachów pulpitowych i asymetrycznych,
- w formowaniu bryły obiektu należy stosować proporcje, kolorystykę, skalę i wystrój zewnętrzny nawiązujący do tradycyjnej architektury w gminie, z zastosowaniem rodzimych materiałów (drewno, kamień),
- zakazuje się realizacji od strony dróg publicznych i w krajobrazie otwartym ogrodzeń betonowych i klinkierowych oraz czerwonej dachówki, jako pokrycia dachowego,
- każdorazowo nowe siedlisko mieszkalne czy zakład gospodarczy projektować jako całościowe zamierzenie, wkomponowując tę całość w krajobraz, czy otaczającą przestrzeń zurbanizowaną,
- obiekty zgłoszone do użytkowania winny mieć zrealizowaną kompletną infrastrukturę techniczną.

IV.6. Kierunki rozwoju infrastruktury technicznej

Stan istniejący opisany w części „Uwarunkowania” w rozdziale II.5.

IV.6.1. Komunikacja

Istniejąca sieć drogowa w gminie Żytno, jako układ funkcjonalny spełnia funkcje skomunikowania terenu gminy z rejonem w sposób dostateczny. Centralny, równoleżnikowy przebieg drogi wojewódzkiej stwarza dla gminy korzystny układ, gdyż zbiera ruch z biegnących południkowo dróg powiatowych i gminnych i w tym układzie udrażnia teren całej gminy. Taki stan rzeczy każe pozostawić dotychczasowy układ drogowy niezmienionym.

Działania inwestycyjne należy skierować na poprawienie przekroju pionowego dróg i nawierzchni.

Pozostawia się projektowane w obowiązującym ogólnym planie zagospodarowania przestrzennego rezerwy terenu dla obejść Żytna i Maluszyna.

Dla poprawienia standardów sieci drogowej należy:

- wykonać dywaniki na przebudowanych podłożach,
- wybudować zatoki autobusowe,
- zrealizować sieć parkingów przydrożnych,
- doprowadzić do realizacji stacji benzynowej z pełnym asortymentem paliw, przy wschodniej granicy gminy, a istniejącą stację w Żytnie zmodernizować,
- zbudować drogi rowerowe wzdłuż historycznych szlaków handlowych, które jednocześnie mogą być szlakami turystyki pieszej.

IV.6.2. Zaopatrzenie w wodę

Należy kontynuować przyjęty wariant wodociągowania gminy. Zasoby ujęć wody zlokalizowane na terenie gminy posiadają duże rezerwy i zdolne są obsłużyć dodatkowe funkcje.

Bliższe dane o programie wodociągowania zamieszczono w części „Uwarunkowania” rozdział II.5.2.

IV.6.3. Odprowadzanie ścieków

Przyjęty do realizacji program kanalizacji rokuje możliwość objęcia jego siecią podstawowych jednostek osadniczych gminy. Z uwagi na uwarunkowania terenowe dla wsi leżących w północno-środkowej i południowo-wschodniej części gminy, a także dla wsi Ewina, winno się rozważyć możliwość rozwiązania oczyszczania ścieków komunalnych, poprzez zainstalowanie zespołowych biobloków.

Z uwagi na uwarunkowania przyrodnicze, a także projektowany rozwój funkcji turystyczno-wypoczynkowej gminy, konieczność doprowadzenia do skanalizowania wszystkich odbiorców wody sieciowej staje się dla władz gminy **zadaniem strategicznym**.

IV.6.4. Pozostałe

Należy podjąć działania, w celu doprowadzenia do gazyfikacji gminy poprzez opracowanie koncepcji sieci gazowej dla całej gminy łącznie ze sposobem jej zasilenia z zewnątrz. Trasę zasilającej nitki gazowej wyznaczyć należy w drodze uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

W trakcie rozwoju gminy może powstać konieczność lokalizacji wieży przekaźnikowej telekomunikacji komórkowej. Miejsce jej lokalizacji należy wyznaczyć miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego z uwzględnieniem walorów krajobrazowych gminy Żytno i wyznaczonych w Studium reżimów ochronnych.

V. OBOWIĄZKI W ZAKRESIE SPORZĄDZANIA MIEJSCOWYCH PLANÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

V.1. Obszary, dla których sporządzenie planów miejscowych jest obowiązkowe na podstawie przepisów szczególnych

Na terenie gminy Żytno takie tereny nie występują.

V.2. Obszary dla których sporządzenie planów miejscowych stanie się niezbędne na podstawie przepisów szczególnych

Z uwagi na uwarunkowania krajobrazowe wyznaczane nowe tereny zabudowy jednorodzinnej, rezydencjalnej i letniskowej winny mieć opracowany miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego.

Jest to również wymóg przepisu szczególnego jakim jest ustawa o ochronie gruntów ornych i leśnych, zgodnie z którą zmiana użytkowania gruntów na nierolne i nieleśne odbywa się na podstawie m.p.z.p.

Obowiązek opracowania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego powstanie:

- dla lokalizacji oczyszczalni ścieków oraz kolektorów kanalizacji sanitarnej, o ile nie będą prowadzone w pasach drogowych.
- dla obszaru górniczego po ewentualnym wydaniu koncesji na wydobycie surowców naturalnych.
- dla ewentualnych wież telekomunikacyjnych, oraz dla trasy rur zasilających sieć gazową gminy z głównych nitek zasilowych gazu.

Na terenie gminy Żytno w chwili obecnej nie przewiduje się lokalizacji zadań rządowych dla realizacji celów ponadlokalnych.

V.3. Obszary, dla których sporządzanie planów miejscowych jest niezbędne, dla zachowania zrównoważonego rozwoju.

W celu zachowania ładu przestrzennego, przy zachowaniu cennych wartości środowiska przyrodniczego, kulturowego i krajobrazu dla przyszłych pokoleń gminy, przy równoczesnym zapewnieniu możliwości rozwoju gminy dla potrzeb obecnego jej pokolenia, samorząd gminny reprezentowany przez swoją Radę Gminy winien podejmować działania w kierunku objęcia planami miejscowymi zagospodarowania przestrzennego możliwie wszystkich terenów koncentracji inwestycji.

Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, jako jedyna w świetle obecnie obowiązujących przepisów, forma rzeczywistej realizacji obranych kierunków polityki przestrzennej, są prawem miejscowym respektowanym, zgodnie z zapisami ustawowymi, przez wszystkie instytucje i organy administracji rządowej, samorządowej i sądowej.

W związku z powyższym, tym prawem miejscowym winny być objęte tereny zwłaszcza objęte projektowaną strefą ochrony konserwatorskiej:

- w Żytnie;
- przyległe do Pilicy w okolicach Pukarzewa – Maluszyna,
- w Borzykowej.

KIERUNKI ZAGOSPODAROWAŃ

W STREFACH POLITYKI PRZESTRZENNEJ

Kierunki zagospodarowania przestrzennego	Zakres działalności	Strefy polityki przestrzennej					
		TLS	TLD	TD	TPR	TO	OS
K₁	Doleśnienia	P	P	Z	Z	D	Z
	Rolnictwo	Z	Z	D	P	D	Z
	Leśnictwo	P	P	Z	Z	D	Z
	działalność gospodarcza	Z	Z	Z	Z	O	D
K₂	mieszkalnictwo i usługi	Z	Z	Z	Z	D	P
K₁, K₂, K₄	komunikacja, infrastruktura techniczna	Z	O	O	D	D	P
K₃	ochrona środowiska przyrodniczego	W	Ś	W	Ś	N	N
	ochrona środowiska kulturowego i krajobrazu	W	W	W	W	W	W
K₄	turystyka i wypoczynek	D	D	Z	Z	P	P

VI.1. Kierunki zagospodarowania przestrzennego

K₁ – rozwój gospodarczy

- rolnictwo
- mała produkcja spożywcza
- drobne przetwórstwo
- drobna wytwórczość
- obsługa rolnictwa

K₂ – mieszkalnictwo

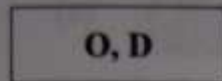
K₃ – ochrona środowiska przyrodniczego

K₄ – wypoczynek i turystyka

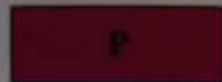
VI.2. Sposoby działania

Zakazy

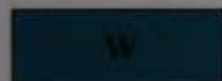

ograniczenia, dopuszczenia

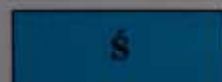

Priorytety

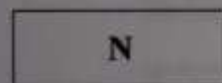
VI.3. Reżimy ochrony

najwyższy, wysoki

Średni

Najniższy

VI.4. Strefy polityki przestrzennej

Tereny otwarte

TLS

Lasy Państwowe

TLD

Tereny dolesień

TD

Tereny dolin i rzek, cieków wodnych, niezabudowanych terenów łąk i pastwisk

TPR

Tereny przestrzeni rolniczej, niezabudowane tereny pól i łąk o wysokiej bonitacji gleb kl. III – IVa

TO

Tereny otwarte pól i łąk niskiej bonitacji gleb z zabudową rozproszoną i małymi kompleksami leśnymi

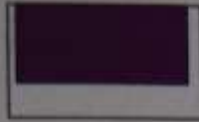
Tereny potencjalnego rozwoju

OS

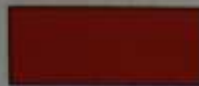
Tereny zainwestowane trwale, dla potrzeb infrastruktury społecznej (budown., zagrodowe, jednorodzinne, letniskowe, usługi i administracja)

OS

Tereny zainwestowane dla potrzeb obsługi rolnictwa, hodowli, produkcji i rzemiosła

OS

Proponowane tereny tworzenia miejsc koncentracji życia publicznego i usług

OS

Projektowane tereny budownictwa letniskowego

OS

Projektowane tereny budownictwa rezydencjonalnego

OS

Projektowane tereny budownictwa jednorodzinnego i zagrodowego

OS

Projektowane miejsca na lokalizację terenów obsługi rolnictwa, przemysłu i transportu, magazynów

OS

Projektowane miejsca obsługi turystyki, wypoczynku i komunikacji

OS

Tereny sportu i rekreacji

GMINA ŻYTNO

**Studium uwarunkowań i kierunków
zagospodarowania przestrzennego**

**Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego
Gminy Żytno**

**UWARUNKOWANIA ROZWOJU ZAGOSPODAROWANIA
PRZESTRZENNEGO GMINY ŻYTNO**

CZĘŚĆ B

**Na zlecenie Zarządu Gminy w Żytnie
Studium opracowali:**

GŁÓWNY PROJEKTANT

mgr inż. arch. Halina Niezabitowska – NR UPR 283/88

ASYSTENT PROJEKTANTA

mgr inż. arch. Aneta Ewa Mostowska

KOMUNIKACJA – mgr inż. Andrzej Banach

UWARUNKOWANIA

PRZYRODNICZE – mgr inż. arch. kraj. Magda Niezabitowska - Krogulec

UWARUNKOWANIA

KULTUROWE – mgr Bożena Błaszczuk

INFRASTRUKTURA

TECHNICZNA – mgr inż. Zbigniew Pokora

MAPA WŁADANIA – techn. Irena Imienińska

KOORDYNATOR OPRACOWANIA ZE STRONY URZĘDU GMINY

inż. Mirosław Ociepa

Spis treści

WSTĘP

I. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE ROZWOJU GMINY ŻYTNO 1

I.1. Uwarunkowania wynikające z opracowań dla obszaru byłego województwa częstochowskiego 1

I.2. Powiązania gminy Żytno z regionem 3

I.2.1. Powiązania przyrodnicze gminy Żytno z terenami sąsiednimi 3

I.2.2. Powiązania w zakresie działalności administracji rządowej i samorządowej 3

I.2.3. Związki w zakresie infrastruktury społecznej 4

I.2.3.1. Służba zdrowia 4

I.2.3.2. Oświata 4

I.2.4. Związki w zakresie infrastruktury technicznej 4

I.2.4.1. Komunikacja 4

I.2.4.2. Energetyka 4

I.2.4.3. Telekomunikacja 4

I.2.5. Działalność gospodarcza w regionie 5

I.3. Ograniczenia w zagospodarowaniu przestrzennym obszarów na terenie gminy wynikające z obowiązujących przepisów 5

I.3.1. Ograniczenia użytkowania terenu 5

I.3.1.1. Ochrona przyrody 6

I.3.1.2. Ochrona ludzi i środowiska przed szkodliwym promieniowaniem niejonizującym 6

I.3.2. Ograniczenia w zmianie przeznaczenia terenów 7

II. UWARUNKOWANIA WEWNĘTRZNE ROZWOJU GMINY ŻYTNO 9

II.1. Przestrzeń przyrodnicza 9

II.1.1. Ukształtowanie terenu 9

II.1.2. Szata roślinna 10

II.1.2.1. Lasy 10

II.1.2.2. Użytki zielone 11

II.1.3. Fauna 11

II.1.4. Wody 12

II.1.4.1. Wody podziemne 12

II.1.4.2. Wody powierzchniowe 13

II.1.5. Gleby 15

II.1.5.1. Kompleksy gleb gruntów ornych 15

II.1.5.2. Kompleksy gleb użytków zielonych 16

II.1.6. Klimat 16

II.1.7. Zasoby naturalne 17

II.1.7.1. Surowce okrzemkowe - piaski 18

II.1.7.2. Surowce ilaste - gliny i mulki 18

II.1.7.3. Surowce węglanowe - wapienie 19

II.1.7.4. Torfy 19

II.1.8. Struktura ekologiczna 20

II.1.9. Ochrona środowiska przyrodniczego 21

II.2.	Środowisko kulturowe	24
II.2.1.	Ochrona środowiska kulturowego	24
II.2.1.1.	Obiekty wpisane do rejestru zabytków	24
II.2.1.2.	Obiekty wpisane do ewidencji konserwatorskiej	25
II.2.1.3.	Zabytki archeologiczne	27
II.2.2.	Analiza rozwoju przestrzennego jednostek osadniczych na terenie gminy w okresie od końca XVIII w. po czasy międzywojenne	27
II.2.3.	Walory krajobrazowe gminy Żytno	29
II.3.	Osadnictwo, demografia, zatrudnienie, bezrobocie	33
II.3.1.	Sieć osadnicza	33
II.3.2.	Demografia	34
II.3.3.	Zatrudnienie	36
II.3.4.	Bezrobocie	37
II.4.	Infrastruktura społeczna	38
II.4.1.	Służba zdrowia i opieka społeczna	38
II.4.2.	Mieszkalnictwo	38
II.4.3.	Oświata	38
II.4.3.1.	Przedszkola	39
II.4.4.	Kultura	39
II.4.5.	Turystyka i rekreacja	39
II.4.6.	Inne	39
II.5.	Infrastruktura techniczna	41
II.5.1.	Komunikacja	41
II.5.1.1.	Drogi	41
II.5.2.	Zaopatrzenie w wodę	41
II.5.3.	Gospodarka ściekowa	44
II.5.4.	Gospodarka odpadami	45
II.5.5.	Telekomunikacja	51
II.6.	Działalność gospodarcza	52
II.6.1.	Rolnictwo	52
II.6.2.	Przemysł, rzemiosło i drobna wytwórczość	52

SPIS RYSUNKÓW W TEKŚCIE	54
WYKAZ MATERIAŁÓW WYKORZYSTANYCH W STUDIUM GMINY ŻYTNO	55

WSTĘP

Niniejsze opracowanie stanowi syntezę wyników obiektywnej charakterystyki, analizy i oceny terenu gminy Żytno pod kątem wydobycia jej uwarunkowań i kierunku zagospodarowania przestrzennego. Jest to część elaboratu Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Żytno, na który składają się:

- A. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Żytno (dwa rysunki i tekst);
- B. **Uwarunkowania rozwoju zagospodarowania przestrzennego gminy Żytno** – niniejsze opracowanie;
- C. Dokumentacja Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Żytno.

Gmina Żytno znajduje się w powiecie radomszczańskim i południowo-wschodniej granicy województwa łódzkiego na styku trzech województw: łódzkiego, świętokrzyskiego i śląskiego.

Powierzchnia gminy 197 km². Gminę zamieszkuje 6417 osób. Średnia gęstość zaludnienia 32,6 osób/ km².

Ośrodkiem gminy jest wieś Żytno położona w środkowo zachodniej części gminy przy drodze wojewódzkiej DW 785 Radomsko – Włoszczowa.

Administracyjnie gmina jest podzielona na 24 jednostki pomocnicze – sołectwa, w ramach których znajdują się 44 jednostki.

I. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE ROZWOJU GMINY ŻYTNO

Z uwagi na krótki okres usytuowania gminy w nowej strukturze podziału administracyjnego Polski w opracowaniu wzięto dane z opracowań planistyczno-studialnych dawnego województwa częstochowskiego.

I.1. Uwarunkowania wynikające z opracowań dla byłego województwa częstochowskiego

W studium zagospodarowania przestrzennego województwa częstochowskiego, dla gminy Żytno zakłada się kierunek zmian demograficznych – przy stanie w 1997 r. – 6 435 osób.

Lp.	Wyszczególnienie	rok 2010
1.	Ludność ogółem - osób	5650
2.	Ludność wg grup wieku: -wiek przedprodukcyjny -wiek produkcyjny -wiek poprodukcyjny	22,5% 56,5% 21,0%
3.	Młodzież w wieku 15-18 lat	3,9%

Prognozę ludności oparto o wieloletni trend zmiany ogólnej liczby mieszkańców, o utrwalone tendencje migracji wewnętrznych i zewnętrznych oraz o założenie, że tendencje te będą modyfikowane przez przewidywane zmiany gospodarcze.

- przewiduje się, mimo zakładanego spadku liczby ludności konieczność zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych wynikającą z dekapitalizacji zasobów mieszkaniowych oraz z potrzeby podwyższenia standardów dla mieszkańców gminy (3,07 osób na 1 mieszkanie);
- przyjęto, w oparciu o prognozę GUS, tendencje zmniejszania się liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym, a w tym dzieci i młodzieży w wieku 15-18 lat. Może to sprzyjać tendencji poprawy warunków w szkolnictwie średnim.

Jako kierunki rozwoju dla gminy Żytno określono:

- trzeci poziom hierarchii sieci osadniczej województwa jako ośrodek lokalny pełniący funkcję usługową w zakresie ustaw kompetencyjnych administracji samorządowej;
- przemiany w strukturze agrarnej w kierunku uzyskania rentownych gospodarstw rodzinnych o przeciętnej, docelowej wielkości ponad 20 ha;
- tworzenie nowych miejsc pracy poza rolnictwem;
- rozwój infrastruktury technicznej, usługi szkolnictwa ponadpodstawowego;
- rozwój agroturystyki, tworzenie rekreacyjnych stadnin koni i gospodarstw rybackich;
- rozwój drobnych zakładów przetwórstwa i usług oraz rozwój przemysłu spożywczego;
- dolesienia na glebach najsłabszych.

Według Studium przez obszar gminy Żytno, wzdłuż drogi regionalnej przebiega pasmo rozwojowe o znaczeniu międzyregionalnym: Pajęczno – Radomsko – Włoszczowa, stanowiące łącznik między trzema województwami: łódzkim, śląskim i świętokrzyskim.

Przy lokalizacji nowych obiektów kubaturowych wytyczono potrzebę kierowania się zasadą koncentracji zabudowy mieszkaniowej przy odchodzeniu od obudowy drogi wojewódzkiej (poprzednio krajowej).

Z uwagi na znajdujący się na terenie gminy Żytno Ekologiczny System Obszarów Chronionych (ESOCH) – w tym przypadku korytarz ekologiczny o znaczeniu krajowym oraz główny zbiornik wód podziemnych (GZWP), określono wymagania i ograniczenia wynikające z powyższych uwarunkowań:

- podporządkowanie funkcji ekologicznej wszystkich kierunków gospodarki, a w szczególności w zakresie gospodarki leśnej i eksploatacji surowców;
- objęcie obszarów monitoringiem środowiska;
- wprowadzenie ograniczeń w użytkowaniu i zagospodarowaniu terenów;
- zaostreżenie obowiązujących standardów środowiska np. dotyczących jakości powietrza, wód, gleb;
- objęcie ochroną prawną terenów dotychczas jej pozbawionych zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa wodnego;
- uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej i gospodarki odpadami;
- likwidację istniejących źródeł zagrożenia;
- dostosowanie gospodarki nawozowej do istniejących warunków środowiska.

Gmina Żytno znalazła się w obszarze proponowanym do rozwoju rekreacji o znaczeniu regionalnym, a w szczególności teren w rejonie Maluszyna związany z Pilicą preferowany do rozwoju kajakarstwa, wędkarstwa i turystyki pieszej.

Postulowane dwa zadania ponadlokalne to:

- poszerzenie rezerwatu „Dębowiec”
- gazociąg wysokoprężny Częstochowa – Przyrów – Żytno.

I.2. Powiązania gminy Żytno z regionem

I.2.1. Powiązania przyrodnicze gminy Żytno z terenami sąsiednimi

W zakresie powiązań przyrodniczych najważniejszym elementem jest system wodny. Jakość środowiska wodnego, zależna od sposobu zagospodarowania zlewni, przesądza w wielu przypadkach o możliwości rozwoju funkcji turystycznej i rekreacyjnej.

Przez teren gminy Żytno przechodzi główny wododział Polski Wisła - Odra. Gmina leży więc na obszarze zlewni dwu rzek przy czym większą część gminy obejmuje teren zlewni rzeki Pilicy (dopływu Wisły).

Wschodnią granicę gminy stanowi rzeka Pilica i związany z jej doliną korytarz ekologiczny. Wynikające z powyższego uwarunkowania wiąże gminę Żytno z graniczącymi gminami Włoszczowa i Kluczewsko w województwie świętokrzyskim.

Ważnym również dla gminy Żytno jest powiązanie w zakresie gospodarki leśnej. Znaczna część powierzchni gminy (38,9%) zajmowana przez kompleksy lasów państwowych jest zarządzana przez Nadleśnictwo Gidle.

I.2.2. Powiązania w zakresie działalności administracji rządowej i samorządowej

Gmina Żytno, po przeprowadzonej reformie administracji, położona jest w południowo-wschodniej części województwa łódzkiego, i graniczy bezpośrednio graniczącą z województwami: śląskim i świętokrzyskim. Należy do powiatu radomszczańskiego, jednego z 23 powiatów województwa łódzkiego.

Podział administracyjny województwa przedstawia rysunek I/1.

Rys. I/1 Gmina Żytno w układzie podziału administracyjnego województwa Łódzkiego

Granica województwa

Granica powiatu radomszczańskiego

Gmina Żytno

Miasta powiatowe

I.2.3. Związki w zakresie infrastruktury społecznej

I.2.3.1. Służba zdrowia

Państwowe usługi medyczne w zakresie podstawowym świadczone są w gminie Żytno przez Gminny Ośrodek Zdrowia i jego ośrodki w terenie.

Usługi specjalistyczne i szpitalne świadczone są przez Zespół Opieki Zdrowotnej w Radomsku.

I.2.3.2. Oświata

Ludność gminy Żytno może kontynuować naukę w szkołach średnich w Częstochowie, Radomsku, Koniecpolu i Włoszczowej, a w szkołach wyższych w Częstochowie, Kielcach i Łodzi.

I.2.4. Związki w zakresie infrastruktury technicznej

I.2.4.1. Komunikacja

Gmina Żytno jest powiązana z regionem i resztą kraju poprzez sieć dróg:

- wojewódzką DW 785
- powiatowych i gminnych

Układ drogowy gminy Żytno obrazuje rysunek I/2.

I.2.4.2. Energetyka

Teren gminy Żytno leży w zasięgu działania Zakładu Energetycznego Częstochowa S.A. Sieć energetyczna obsługująca teren gminy zasilana jest poprzez punkt zasilający w Żytnie - Bugaj 110/15 kV.

I.2.4.3. Telekomunikacja

Usługi telekomunikacyjne na terenie gminy Żytno świadczone są przez Zakład Telekomunikacji Polskiej SA w Częstochowie.

Zmiana przynależności gminy do powiatu radomszczańskiego może również zmienić te powiązania.

Rys. I/2

DROGI KLASYFIKACJA PRAWNA I TECHNICZNA

Klasyfikacja

Prawna

Techniczna

DROGI

DROGI

D.W.

785 - WOJEWÓDZKIE

Z - ZBIORCZKI

D.P.

08401 - POWIATOWE

L - LOKALNE

1.2.5. Działalność gospodarcza w regionie

Na terenie gminy Żytno nie ma zakładów przemysłowych, czy innych podmiotów gospodarczych stanowiących o powiązaniu z regionem.

1.3. Ograniczenia w zagospodarowaniu przestrzennym obszarów na terenie gminy Żytno, wynikające z obowiązujących przepisów

1.3.1. Ograniczenia użytkowania terenu

Ograniczenia zagospodarowania terenu w gminie Żytno wynikają przede wszystkim z przepisów prawnych, zapisanych w ustawach i wydanych na ich podstawach aktach wykonawczych:

1. Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. 94 Nr 89 poz. 415 z późn. zmian.)
2. Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. – prawo budowlane (Dz. U. 94 Nr 89 poz. 414 z późn. zmian.)
3. Ustawa z dnia 17 maja 1989 r. – prawo geodezyjne i kartograficzne (Dz. U. 89 Nr 30 poz. 163 z późn. zmian.)
4. Ustawa z dnia 31 sierpnia 1980 r. o ochronie i kształtowaniu środowiska (Dz. U. 94 Nr 49 poz. 196 z późn. zmian.)
5. Ustawa z dnia 16 października 1991 r. o ochronie przyrody (Dz. U. 91 Nr 114 poz. 492 z późn. zmian.)
6. Ustawa z dnia 24 października 1974 r. – prawo wodne (Dz. U. 74 Nr 38 poz. 230 z późn. zmian.)
7. Ustawa z dnia 28 września 1991 r. o lasach (Dz.U.Nr101 poz.444 z późn. zmian.)
8. Ustawa z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów ornych i leśnych (Dz.U.95 Nr 16 poz.78 z późn. zmian.)
9. Ustawa z dnia 15 lutego 1962 r. o ochronie dóbr kultury i muzeach (Dz.U.62 Nr 10 poz.48 z późn. zmian.)
10. Ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. 97 Nr 115 poz.741 z późn. zmian.)

11. Ustawa z dnia 4 lutego 1997 r. – prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. 94 Nr 27 poz.96 z późn. zmian.)
12. Ustawa z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych (Dz. U. 85 Nr 14 poz. 60 z późn. zmian.)
13. Ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. – prawo energetyczne (Dz. U. 97 Nr 54 poz. 348 z późn. zmian.)
14. Ustawa z dnia 31 stycznia 1959 r. o cmentarzach i chowaniu zmarłych (Dz. U. 72 Nr 47 poz. 298/2 z późn. zmian.)
15. Ustawa z dnia 20 lipca 1991 r. o Państwowej Straży Pożarnej (Dz. U. 91 Nr 88 poz. 400 z późn. zmian.)
16. Ustawa z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (Dz. U. 98 Nr 90 poz. 575 z późn. zmian.)
17. Ustawa z dnia 27 czerwca 1997 r. o odpadach (Dz. U. 97 Nr 96 poz. 592 z późn. zmian.)

I.3.1.1. Ochrona przyrody

Zarządzeniem Nr 181 Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 23 października 1996 r. uznano za ochronne lasy stanowiące własność Skarbu Państwa o powierzchni łącznej 11348 ha, wchodzące w skład Nadleśnictwa Gidle, określone jako lasy wodochronne i częściowo jako ostoja zwierząt. Gospodarkę na terenie tych lasów określają ustalenia planów urządzania lasów.

Na obszarze gminy Żytno znajduje się jeden rezerwat "Dębowiec" oraz dziewięć pomników przyrody (drzew lub grupy drzew).

Na terenie gminy występują gleby chronione IIIa i IIIb.

I.3.1.2. Ochrona ludzi i środowiska przed szkodliwym promieniowaniem niejonizującym

Zarządzeniem Ministra Górnictwa i Energetyki z dnia 28 stycznia 1985 r. w sprawie szczegółowych wytycznych projektowania i eksploatacji urządzeń elektroenergetycznych w zakresie ochrony ludzi i środowiska przed oddziaływaniem pola elektromagnetycznego (M.P.Nr 3 poz. 24), które dotyczą projektowania napowietrznych linii elektromagnetycznych o napięciu znamionowym 110 kV i wyższym, ustalono dwie ochronne strefy elektromagnetyczne:

- strefę ochronną pierwszego stopnia – jako obszar otaczający źródło pola elektromagnetycznego, w którym natężenie pola elektromagnetycznego przekracza wartości 10kV/m przy najwyższym napięciu roboczym urządzenia;

- strefę ochronną drugiego stopnia – jako obszar otaczający źródło pola elektromagnetycznego, w którym natężenie pola elektromagnetycznego wynosi od 1 kV do 10 kV/m przy najwyższym napięciu roboczym urządzenia.

Najmniejsze odległości linii napowietrznych od płaszczyzn poziomych tj.: balkonów, tarasów i dachów, przedstawiono w tabeli poniżej:

Odległości linii wysokich napięć od płaszczyzn poziomych wg stref

Napięcie znamionowe linii [kV]	Najmniejsze odległości [m]	
	strefa pierwszego stopnia	strefa drugiego stopnia
110	4	14,5

I.3.2. Ograniczenia w zmianie przeznaczenia terenów

Ograniczenia w zmianie przeznaczenia terenów dotyczą przede wszystkim gruntów rolnych i leśnych. Zgodnie z Ustawą z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz.U. 95 Nr 16 z późn. zmian.) **ochrona gruntów rolnych i leśnych** polega na:

- ograniczaniu przeznaczania na cele nierolnicze lub nieleśne;
- zapobieganiu procesom degradacji i dewastacji gruntów rolnych i leśnych oraz szkodom w produkcji rolniczej i leśnej, powstających wskutek działalności nierolniczej i nieleśnej;
- rekultywacji i zagospodarowaniu gruntów na cele rolnicze i leśne;
- zachowaniu torfowisk i oczek wodnych, jako naturalnych zbiorników wodnych.
- poprawianiu ich wartości użytkowej oraz zapobieganiu obniżania ich produktywności.

Należy podkreślić, że do gruntów rolnych zalicza się także: parki wiejskie, grunty pod budynkami wchodzącymi w skład gospodarstw, zadrzewienia i zakrzaczenia śródpolne, pracownicze ogródki działkowe, torfowiska i oczka wodne.

Przeznaczenie gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne dokonuje się w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego. Przeznaczenie na cele nierolnicze i nieleśne:

- gruntów rolnych stanowiących użytki klasy I-III, jeżeli ich zwarty obszar projektowany do takiego przeznaczenia, przekracza 0,5 ha – wymaga uzyskania zgody Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa;

- gruntów leśnych stanowiących własność Skarbu Państwa – wymaga uzyskania zgody Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa lub upoważnionej przez niego osoby;
- gruntów rolnych stanowiących użytki rolne klasy IV, jeżeli ich zwarty obszar projektowany do takiego przeznaczenia przekracza 1 ha – wymaga zgody wojewody;
- gruntów rolnych stanowiących użytki rolne klasy V i VI, wytworzonych z gleb pochodzenia organicznego, oraz torfowisk i oczek wodnych, jeżeli mają być przeznaczone na cele zbiorników wodnych, eksploatacji złóż kopalin, budowy dróg publicznych lub linii kolejowych – wymaga zgody wojewody;
- pozostałych gruntów leśnych – wymaga zgody wojewody.

II. UWARUNKOWANIA WEWNĘTRZNE ROZWOJU GMINY ŻYTNO

II.1. Przestrzeń przyrodnicza

II.1.1. Ukształtowanie terenu

W świetle podziału Polski (wg Jerzego Kondrackiego) na jednostki fizyczno-geograficzne gmina Żytno leży na terenie równiny Pilicy leżącej w zachodniej części mezoregionu: Niecka Włoszczowska, który należy do makroregionu: Wyżyna Przedborska wchodzącego w skład podprovincji: Wyżyna Środkowo-Małopolska należącej do prowincji: Wyżyna Małopolska.

Podłoże Niecki Włoszczowskiej składa się z poziomo ułożonych wapieni i margli górnokredowych pokrytych cienką (0-26 m) warstwą osadów czwartorzędowych: glin zwałowych, piasków i torfowisk. Na powierzchni utwory kredowe odsłaniają się w rejonie miejscowości: Pagów, Sekursko, Silniczka i Rędziny.

Obszar Niecki Włoszczowskiej charakteryzuje rzeźba płasko-równinna, mało zróżnicowana morfologicznie.

Obszar gminy Żytno – teren pomiędzy doliną Pilicy a doliną Warty, od Koniecpola do Gidel – to martwa, częściowo zabagniona dolina. Częstym elementem krajobrazu są tu wydmy (głównie na północ od miejscowości Silnica i Silniczka) oraz podmokłe tereny bagniste i torfiaste (zwłaszcza w zachodniej i południowej części gminy w rejonie miejscowości Ewina, Żytno, Czechowiec i Fryszerka). Znaczną część gminy – głównie centralną i zachodnią – zajmują zatorfione łąki. Rzeka Pilica od Koniecpola po ujęcie rzeczki Czarnej przepływa przez szeroką do kilkunastu kilometrów kotlinę, wypełnioną zwydmionymi piaskami i zabagnieniami.

Wydma płaszczysta w lesie przy drodze za wsią Kozie Pole

Różnice wysokości względnych gminy Żytno, czyli deniwelacje są rzędu 50 m. Największe deniwelacje występują we wsiach Borzykowa i Grodzisko w części południowej gminy (około 27 m na odcinku 1,5 km w linii prostej) oraz Łazów w części środkowej (około 37 m). Najmniejsze deniwelacje (około 3 m) występują w części wschodniej i południowo-wschodniej gminy, w pradolinie rzeki Pilicy – w pobliżu miejscowości Sudzin i Budzów.

Krajobraz gminy Żytno – dolin i kotlin – przeplata się z garbami osiagającymi wysokości 260 m n.p.m. . Dolina niskofalista pagórkowata, o największych deniwelacjach, znajduje się w

części południowo-zachodniej, zachodniej i częściowo środkowej. Dolina niskofalista, zajmuje dużą część powierzchni gminy – głównie środkowo-zachodnią, północną i częściowo środkowo-południową. Równina płaska to cała środkowo-wschodnia i południowo-wschodnia część gminy, czyli pradolina rzeki Pilicy przecięta w kierunku północ-południe korytami tej rzeki.

Najniżej położona jest wschodnia część gminy – dolina Pilicy w rejonie wsi Sudzin (202 m n.p.m.). Natomiast najwyżej położona jest północno-zachodnia część gminy w rejonie miejscowości Rędziny i Mała Wieś (252,5 m n.p.m.).

II.1.2. Szata roślinna

Zgodnie z podziałem geobotanicznym Polski (według Szafera) obszar gminy Żytno leży w prowincji Niżowo-Wyżynnej, Środkowoeuropejskiej, działu A-Bałtyckiego, w poddziale A₄-Pasa Wyżyn Środkowych, w krainie 17-Świętokrzyskiej, w okręgu d-Przejsciowym.

Według „Rocznika statystycznego województwa częstochowskiego rok 1998” (stan w dniu 31 maja 1997 r.), ogólna powierzchnia gminy Żytno wynosi **19 754 ha**, z czego użytki rolne zajmują **10 056 ha** (51% powierzchni ogólnej gminy): grunty orne 6 596 ha (33%), użytki zielone 3 460 ha (18%). Lasów i gruntów zadrzewionych jest **7 698 ha**, co stanowi około 39% powierzchni ogólnej gminy, a gruntów pozostałych 2 000 ha (10%).

II.1.2.1. Lasy

Duża część powierzchni gminy jest zalesiona. Największe, zwarte kompleksy leśne znajdują się w jej północnej, północno-zachodniej i zachodniej części. Administracyjnie powierzchnia leśna gminy jest pod zarządem nadleśnictwa Gidle.

Wśród zbiorowisk leśnych dominują zbiorowiska borowe: suche, świeże i

Gospodarka leśna prowadzona w kompleksie przylegającym do stawów w Siłnicy

bagienne. W borach suchych podstawowym gatunkiem jest sosna pospolita, a na siedliskach bardziej wilgotnych, znaczącą domieszkę stanowi świerk pospolity. W licznych kompleksach leśnych zachowały się enklawy higro- i mezofiicznych lasów liściastych, które mają charakter naturalny.

W uroczysku „Domaniew”, które rozciąga się w kierunku południowo-wschodnim od miejscowości Żytno, tuż przy wsi Bugaj, występują dobrze wykształcone płyty łęgów: jesionowo-olszowego i wiązowo-jesionowego oraz grądu niskiego (na dwa warianty: z olszą czarną i lipą

szerokolistną). W runie grądu niskiego z lipą szerokolistną są gatunki prawnie chronione, m. in. storczyki: buławnik czerwony, kruszczyk szerokolistny, listera jajowata, podkolan biały.

W tym samym uroczysku „Domaniew”, w lesie wiązowo-jesionowym drzewostan tworzą: szypułkowy, jesion wyniosły i olsza czarna, a jego runo jest bogate i wielowarstwowe. Masowo występują tu ziarnopłon wiosenny i kozłek bżowy.

Bory sosnowe, bory bagienne, śródleśne torfowiska dominują też w uroczysku „Sowin”, usytuowanym na północny-wschód od miejscowości Żytno. Natomiast w pobliżu cieków wodnych wykształcają się niewielkie płaty higrofilnych lasów.

II.1.2.2. Użytki zielone

Zespoły łąkowe zachowały się stosunkowo dobrze w dolinie Pilicy. Na obszarze gminy występują liczne ługi – rozległe łąki podmokłe, torfowe (największy w rejonie wsi Pagów – Ług Pagowski). Większość ługów to łąki zalewowe na torfiastym podłożu (w rejonie pomiędzy kanałem rzeki Pilicy a Baryczką, w rejonie wsi Ciężkowiczki). Obszar łąk ciągnących się po lewym brzegu Pilicy jest mało przydatny do celów rolniczych – są to łąki podmokłe.

Agrocenozy z udziałem wapieniolubnych chwastów występują w okolicy: Borzykowej, Rędzin, Sekurska,. Szerzej rozpowszechnionymi na tym obszarze są: pszeniec różowy, rozspunka ząbkowana, sierpnica pospolita, ozędka groniasta, przetacznik rolny, zagorzałek wiosenny.

Łąki w dolinie rzeki Strugi

Łąki na lewym brzegu Pilicy, w rejonie wsi Grodzisko – podtopione latem 1999 roku

II.1.3. Fauna

W rejonie Ciężkowiczek, Pukarzowa i Silnicy, na podmokłych łąkach torfowych obok stawów rybnych w rejonie wsi Pagów - Ług Pagowski, znajduje się ostoja dzikich kaczek (kaczki

krzyżówki). Można tu spotkać też inne ptactwo wodne: łyski, cyranki, bekasy a w rejonie wsi Ciężkowiczki, Sudzinek i rezerwatu „Dębowiec” – czaple siwe i czarne bociany.

Ze zwierzyny płowej na terenie gminy można spotkać: zające, sarny i danielce.

II.1.4. Wody

Według mapy hydrogeologicznej Polski 1:200 000 (arkusz Częstochowa) teren gminy Żytno należy do regionu nidziańskiego. Gmina leży w dorzeczu dwóch największych polskich rzek: Wisły i Odry. Dział wodny I rzędu, pomiędzy tymi rzekami, przebiega na zachodzie gminy.

II.1.4.1. Wody podziemne

Poziom wód gruntowych (wody te mają charakter zwierciadła swobodnego) uzależniony jest od: wysokości względnej, rodzaju skał, nachylenia i rzeźby terenu oraz od intensywności opadów atmosferycznych. Na terenie gminy Żytno można wyróżnić cztery poziomy wód gruntowych:

- najpłytszy na głębokości od 0 do 1,5 m – pod użytkami głównie w dolinach rzecznych; poziom wód gruntowych podpowierzchniowych uzależniony jest od poziomu wody w rzece;
- najczęściej spotykany na głębokości od 1 do 3 m – na gruntach ornych w dolinach i obniżeniach terenowych;
- na głębokości od 3 do 6 m – na wysoczyznach;
- najrzadziej spotykany na głębokości poniżej 6 m – na wzgórzach morenowych zbudowanych głównie z piasków i żwirów.

Według informacji ustnych z 1979 r. wahania wód gruntowych wynoszą około 1-2 m.

Mięszkość utworów wodonośnych w czwartorzędzie na terenie gminy wynosi do 5 m, w pasie przechodzącym przez teren gminy w kierunku wschód-zachód od Maluszyna, przez Żytno i dalej w kierunku Garnka od 5 do 15 m, a w dolinie Pilicy od 15 do nawet 40 m.

Główny poziom użytkowy (szczelinowy) wód podziemnych występuje w utworach kredy górnej (mastrycht, kampan, santon) – margle, wapienie, opoki na głębokości przeważnie do 20 m. Jedynie we wschodniej części gminy, w dolinie rzeki Pilicy poziom ten znajduje się na głębokości od 20 do 40 m. Potencjalna wydajność otworu studziennego od 30 do 70 m³/h.

Większość obszaru gminy ma połowiczną izolację pierwszego poziomu użytkowego od powierzchni (pokrywają go przepuszczalne utwory powierzchniowe). W rejonie wsi Silniczka, na północ i na południe od Żytna izolacji tej brak całkowicie, natomiast w dolinie rzeki Pilicy, miejscami w rejonie Żytna oraz na północno-wschodnim krańcu gminy, powyżej Maluszyna pierwszy poziom użytkowy jest izolowany od powierzchni całkowicie.

Poziom górnokredowy spełnia kryteria Głównych Zbiorników Wód Podziemnych (GZWP). Wydzielono dla niego GZWP Niecka Miechowska (NW). Wody tego poziomu w większości nie są odizolowane lub są tylko częściowo izolowane od powierzchni. Generalnie wody tego poziomu charakteryzują się dobrą jakością. Czynniki decydujące o pogorszeniu to głównie żelazo i różne formy azotu, związane przede wszystkim z chemizacją rolnictwa.

Piętro wodonośne o mniejszym znaczeniu użytkowym stanowią piaszczyste i żwirowe warstwy wodonośne czwartorzędowe. Potencjalna wydajność studni ujmującej ten poziom to kilkanaście m³/h.

Na terenie gminy występują cztery źródła. Znajdują się one w pasie wzdłuż drogi z Żytna do Maluszyna:

- w miejscowości Pławidła, na północny wschód od Żytna; woda z kredy górnej wypływa przez piasek z margli; wydajność 3,6/1,0 m³/h;
- w miejscowości Fryszerka, na zachód od młyna; woda z kredy górnej wypływa przez piasek z margli; wydajność 3,6/1,0 m³/h; źródło ujęte w kręgi betonowe i użytkowane przez młynarza;
- w miejscowości Łazów; na północ od mostu na drodze Brzeziny-Łazów; woda z kredy górnej wypływa z margli; wydajność 108,0/30,0 m³/h; źródło użytkowane przez pobliskie gospodarstwa;
- w miejscowości Barycz; na północ od drogi Maluszyn – Wola Życińska woda z kredy górnej wypływa z margli; wydajność 7,2/2,0 m³/h; strużka wody wypływa z rumoszu obok drenu; źródło ujęte w kręgi betonowe.

II.1.4.2. Wody powierzchniowe

Obszar gminy Żytno należy do zlewni dwóch rzek: Wisły i Odry. Większa, wschodnia i

Rzeka Pilica

Dolina rzeczki Strugi w rejonie wsi Barycz

środkowa część gminy Żytno leży w zlewni II

rzędu rzeki Pilicy –lewobrzeżnego dopływu rzeki Wisły. Wody z tych terenów spływają

bezpośrednio lub pośrednio, przez cieki bez nazw, do rzeki Pilicy. Zachodni obszar zlewni rzeki Pilicy pokryty jest szeregiem jej dopływów lewostronnych, z których największe to: rzeczka Struga (dopływ III rzędu), która odprowadza wody z terenów wsi: Borzycz, Budzów, Ciężkowiczki, Łazów i Polichno oraz rzeczka Baryczka, zasilająca stawy rybne w Silnicy i Ciężkowiczkach. Do niej dopływa leśna struga, która swój początek ma w rezerwacie „Dębowiec”.

Powierzchniową sieć hydrograficzną uzupełniają: gęsta sieć rowów melioracyjnych oraz liczne kompleksy stawów rybnych (zbiorników retencyjnych, powstałych w oparciu o piętrzenie wody za pomocą jazów), z których najważniejsze to: dwa duże kompleksy stawów w Pukarzowie (około 102 ha) oraz kompleksy w Silnicy (około 35 ha) i Ciężkowiczkach (około 65 ha), a także mniejsze w Pagowie – Dworze (około 10 ha).

Większość powierzchni dorzecza Pilicy zajmują użytki rolne. Obszar ten obfituje w tereny podmokłe i zabagnione.

Niewielka, zachodnia część gminy leży w zlewni III rzędu rzeki Warty – prawobrzeżnego dopływu rzeki Odry. Wody z tego terenu spływają do rzeki Wiercicy, wpadającej do Warty. Do tej zlewni należą wsie: Borzyków, Ewina, Magdalenki, Sekursko. Większość powierzchni dorzecza Wiercicy zajmują lasy, wśród których rozrzucone są liczne niewielkie oczka wodne i miejsca podmokłe.

Poza tym na terenie gminy jest szereg cieków bez nazwy – groźnych w czasie intensywnych opadów deszczu oraz liczne oczka wodne.

Stawy w pobliżu Silnicy

Stawy w pobliżu Ciężkowiczek

Malownicze oczko wodne przy drodze za wsią Kozie Pole

II.1.5. Gleby

Znaczna większość gleb gminy Żytno została wykształcona z utworów pochodzenia fluwioglacjalnego i wodnego. Utwory te to głównie piaski (dość często pylaste) oraz częściowo utwory pyłowe (torfy, mursze oraz utwory torfowo-mułowe i mułowo-torfowe). Pozostała, znacznie mniejsza powierzchnia użytków rolnych jest na glebach wytworzonych z utworów zwałowych (gliny i żwiry) oraz utworów (wychodnych) starszych formacji geologicznych (margli kredowych).

W pokrywie glebowej zachodniej i środkowej dominują gleby pseudobielicowe, brunatne wylugowane i czarne ziemie, wytworzone z piasków słabogliniastych, rzadziej z piasków gliniastych z piaskiem luźnym lub gliną w podłożu. W części wschodniej obszaru występują rędziny średnie i ciężkiej oraz gleby torfowe i mułowo-torfowe oraz mady (w dolinie rzeki).

II.1.5.1. Kompleksy gleb gruntów ornych

Grunty orne najlepsze: w klasie II, III^a i III^b. Przeważają tu rędziny brunatne, średnie i lekkie oraz gleby pseudobielicowe i brunatne wylugowane. Większe kompleksy tych gleb występują we wsiach: Borzykowa i Borzykówka, Pierzaki, Silniczka, Rędziny.

Grunty orne średnie: w klasie IV^a i IV^b. W klasie IV^a przeważają gleby pseudobielicowe wytworzone głównie z piasków gliniastych lekkich i piasków gliniastych mocnych podścielonych gliną lub piaskami słabogliniastymi. W klasie IV^b (zajmującą drugą, co do wielkości, powierzchnię na terenie gminy) przeważają gleby brunatne wylugowane, zalegające najczęściej na piasku słabogliniastym lub piasku luźnym albo podścielone gliną, niekiedy marglami. Większość gruntów ornych klas IV^a i IV^b występuje we wsiach: Grodzisko, Maluszyn Kąty, Polichno, Silnica i Żytno.

Największą powierzchnię gruntów ornych zajmują gleby bardzo lekkie zaliczone do klasy V. Gleby te występują głównie w typie brunatnym wylugowanym oraz częściowo w typie pseudobielicowym czarnych ziemi zdegradowanych oraz mad brunatnych i czarnoziemnych. Gleby te wytworzone są najczęściej z piasków słabogliniastych zalegających na piaskach luźnych niekiedy podścielonych gliną. Większość tych gleb występuje we wsiach: Grodzisko, Łazów, Maluszyn Kąty, Silnica, Żytno.

Trzecią pod względem wielkości powierzchnię zajmują gleby najłżejsze zaliczone do klasy VI. Większość to gleby brunatne, jedynie niewielka część to bardzo lekkie mady brunatne i pseudobielice. Gleby te wytworzone są z piasków luźnych, na małych powierzchniach podścielone gliną lub wapieniami. Większość tych gleb występuje w rejonach wsi: Borzykowa, Mała Wieś, Pagów, Sady i Silniczka.

II.1.5.2. Kompleksy gleb użytków zielonych

Użytki zielone klasy III zajmują najmniejszą powierzchnię użytków zielonych. Są to przeważnie łąki występujące skrawkowo. Największe powierzchnie tych użytków występują w rejonie Żytna.

Użytki zielone klasy IV zajmują największą powierzchnię. Gleby tej klasy użytków są zróżnicowane typologicznie, ale przeważają gleby bagienne (mursze zalegające na piaskach luźnych oraz utwory torfowo-mułowe i mułowo-torfowe zalegające na podłożu mineralnym), mady czarnoziemne i brunatne (wytworzone z piasków gliniastych lekkich pylastych zalegających na piaskach luźnych). Większość użytków zielonych tej klasy występuje we wsiach: Pagów, Żytno, Silniczka, Pukarzew, Łazów i Grodzisko.

Użytki zielone klasy V zajmują dość dużą powierzchnię. Gleby tej klasy użytków są typologicznie podobne do gleb klasy IV. Większość użytków tej klasy występuje w rejonie wsi: Grodzisko, Maluszyn Kąty, Silnica, Borzykowa i Czechowiec.

Użytki zielone klasy VI zajmują niewielką powierzchnię. Są to głównie gleby typu bagicznego (głównie torfy i utwory mułowo-torfowe całkowite), mad brunatnych oraz częściowo czarnych ziemi zdegradowanych i gleb brunatnych wylugowanych – utworzonych z piasków luźnych lub piasków słabogliniastych zalegających na piaskach luźnych. Większość użytków zielonych tej klasy występuje w rejonie wsi: Kozie Pole, Maluszyn Kąty i Jacków.

II.1.6. Klimat

Zgodnie z podziałem Polski na dzielnice rolniczo-klimatyczne R. Gumińskiego obszar gminy leży w obrębie dzielnicy częstochowsko-kieleckiej. Klimat gminy Żytno, podobnie jak klimat całej środkowej Polski, jest kształtowany pod wpływem Atlantyku. Występują tu łagodne zimy z okresami krótkotrwałych mrozów, przeplatane częstymi odwilżami. Lata są ciepłe, lecz niezbyt upalne. Średnia roczna temperatura powietrza wynosi 7°C, amplituda roczna temperatury powietrza waha się od -19 do +30°C. Najzimniejszym miesiącem jest styczeń – najcieplejszym lipiec.

Średnie miesięczne temperatury [°C] - stacja Częstochowa

okres	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Średnia roczna
1881-1930	-2,5	-1,6	2,1	7,2	13,0	16,0	17,8	16,8	13,2	7,9	2,6	-0,9	7,6
1950-1959	-2,8	-2,3	1,3	7,4	12,7	16,8	18,5	17,4	13,1	8,0	3,3	0,4	7,8

Okres wegetacyjny trwa od 200 do 210 dni. Początek okresu wegetacyjnego przypada średnio na 2 kwietnia, a koniec na 3 listopada.

Czas zalegania pokrywy śnieżnej wynosi od 60 do 90 dni. Pierwsze przymrozki jesienne występują w dniach od 1 do 12 października. Natomiast ostatnie wiosenne przymrozki od 25 kwietnia do 30 maja. Dni mroźnych jest od 30 do 50.

Średnia roczna suma opadów kształtuje się w granicach 600-700 mm, w zależności od ukształtowania i pokrycia terenu, z maksymalnymi sumami miesięcznymi w miesiącach letnich. Sumy opadów lata (VI-VIII) przeważają dwu-trzykrotnie sumy opadów zimy (XII-II).

Miesięczne sumy opadów [mm]

okres	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Średnia roczna
1891-1930 Cz-wa	31,0	35,0	36,0	48,0	50,0	92,0	93,0	69,0	46,0	60,0	45,0	43,0	678,0
1950-1959 Cz-wa	41,0	32,0	33,0	42,0	50,0	77,0	87,0	67,0	61,0	30,0	42,0	43,0	625,0
1950-1959 Dobryczyce	35,1	23,5	20,9	38,4	39,4	73,0	97,5	57,6	51,2	26,4	33,0	35,1	531,4

Średnie roczne zachmurzenie wynosi od 60 do 67%. Wykazuje ono dość wyraźną monotonię. Średnio najniższe jest w maju (ponad 60%) i we wrześniu (około 50%). Najwyższe zachmurzenie jest w grudniu (około 80%).

Na terenie przeważają wiatry południowo-zachodnie (13% dni w roku – zimą) i zachodnie (12% dni w roku – latem). Wiatry charakteryzują się średnią prędkością 3,5 m/s przez niemal trzy czwarte i 2 m/s przez jedną czwartą dni w roku.

Warunki klimatyczne gminy zostały scharakteryzowane na podstawie wieloletnich obserwacji meteorologicznych ze stacji meteorologicznej Częstochowa.

II.1.7. Zasoby naturalne

Na terenie gminy Żytno występują kopaliny użyteczne obejmujące następujące grupy surowców:

- surowce okruchowe: piaski
- surowce ilaste: gliny, mułki
- surowce węglanowe: wapienie
- torfy.

II.1.7.1. Surowce okruczowe – piaski (dane na 1995 r.)

Piaski występują prawie na całej powierzchni gminy. Zarejestrowano 29 punktów ich występowania. W 4 wyrobiskach prowadzona jest eksploatacja ciągła, w 13 wyrobiskach prowadzona jest eksploatacja okresowa, natomiast w 12 wyrobiskach eksploatacja została zaniechana z różnych powodów. Na terenie gminy Żytno udokumentowano szereg złóż piasków przydatnych dla budownictwa.

Rodzaj surowca	Nazwa złoża i jego kategoria	Możliwe zastosowanie	Zasoby geologiczne	Położenie	Dokumentacja	Uwagi
piaski	WYMYŚLÓW kat. C ₂	produkcja cegły wapienno-piaskowej	6 461 tys. m ³ na powierzchni 132 ha	teren zalesiony	brak zgody na eksploatację	złóże częściowo kolizyjne
kruszywo naturalne - piasek	CZARNY LAS kat. C ₂	produkcja betonów, zapraw i wypraw budowlanych.	19 408 tys. ton na powierzchni 100 ha	grunty orne i nieużytki V i VI klasy	dokumentacja zatwierdzona w 1995 r.	złóże niekolizyjne, dotychczas nieeksploatowane
kruszywo naturalne - piasek	SADY kat. C ₂	produkcja betonów, zapraw i wypraw budowlanych	8 330 tys. ton na powierzchni 64 ha	grunty orne V i VI klasy	brak	złóże niekolizyjne, dotychczas nieeksploatowane
kruszywo naturalne - piasek	MALUSZYN kat. C ₂	produkcja betonów, zapraw i wypraw budowlanych	13 247 tys. ton na powierzchni 85 ha	grunty orne i nieużytki V i VI klasy	brak	złóże dotychczas nieeksploatowane

Żadne z czynnych i okresowo czynnych wyrobisk nie posiada dokumentacji geologicznej ani też koncesji na wydobywanie kopaliny. W pięciu wyrobiskach urządzone zostały „dzikie” wysypiska śmieci przez mieszkańców okolicznych miejscowości.

W czterech rejonach wyznaczono obszary perspektywiczne występowania piasków:

- KN - Wymysłów
- KN - Borzykowa
- KN - Borzykowa - Osiny
- KN - Klaryny.

II.1.7.2. Surowce ilaste - gliny i mulki

Rodzaj surowca	Nazwa złoża	Możliwe zastosowanie	Zasoby geologiczne	Właściciel	Dokumentacja	Uwagi
glina zwałowa	MALUSZYN	produkcja cegły pełnej klasy 100	43 200 m ³ na powierzchni 4 840 m ²	Włodzimierz Rorat	brak	złóże niekolizyjne, dotychczas nieeksploatowane
surowiec ilasty	MALUSZYN-KĄTY	produkcja cegły pełnej klasy 75	14 400 m ³ na powierzchni 1 840 m ²	Ryszard Salkiewicz	brak	złóże niekolizyjne, nieeksploatowane od 1992 roku

II.1.7.3. Surowce węglanowe - wapienie

W czasie terenowych prac inwentaryzacyjnych zarejestrowano jedno wyrobisko poeksploatacyjne wapieni, nieczynne od 1981 roku – zarośnięte, przeznaczone do rekultywacji rolnej.

II.1.7.4. Torfy

Na terenie gminy Żytno opracowano sześć dokumentacji geologicznych złóż torfów rozmieszczonych w wielu od siebie odosobnionych gniazdach.

Rodzaj surowca	Nazwa złoża	Mięszość złoża [m]	Wielkość złoża	Dokumentacja	Uwagi
torf niski, lozowy	EWINA	0,5-1,0	pozabilansowa	z 1974 r. opracowana przez Centralne Biuro Studiów i Projektów Wodnych	złożo pozabilansowe ze względu na małą mięszość i dużą popielność torfu
torf niski, turzycowo-drzewny	PLAWNO - KOTFIN	0,45-0,95	pozabilansowa	z 1961 r. opracowana przez SGGW	złożo pozabilansowe ze względu na małą mięszość i dużą popielność torfu
torf welniankowo-torfowcowy	LAS CHEBDOWIEC	0,48-1,81	8 tys. m ³ w jednym z gniazd, pozostałe pozabilansowe	z 1974 r. opracowana przez Centralne Biuro Studiów i Projektów Wodnych	wszystkie gniazda, poza jednym, są pozabilansowe ze względu na małą mięszość torfu
torf niski, drzewny	GIDLE - SEKURSKO	0,24-0,87	pozabilansowa	z 1963 r. opracowana przez Polskie Towarzystwo Gleboznawcze	złożo pozabilansowe ze względu na małą mięszość i dużą popielność torfu
torf niski, mszysty	PUKARZÓW	0,43-0,59	pozabilansowa	z 1970 r. opracowana przez Polskie Towarzystwo Gleboznawcze	złożo pozabilansowe ze względu na małą mięszość torfu
torf drzewny i turzycowo-drzewny	ŻYTNO - HUTA DREWNIANA - MALUSZYN	0,41-1,08	151 tys. m ³ w jednym z gniazd	z 1961 r. opracowana przez SGGW	wszystkie gniazda, poza jednym, są pozabilansowe ze względu na małą mięszość torfu

Według danych pochodzących z „Inwentaryzacji złóż surowców mineralnych” z 1995 r. istniejące wyrobiska eksploatacyjne piasków i surowców ilastych dla ceramiki budowlanej oraz szereg dokumentacji geologicznych tych surowców opracowanych w ostatnich latach w pełni zabezpieczają zapotrzebowanie na te surowce nie tylko mieszkańców gminy Żytno, ale także gmin sąsiednich.

Do dalszej eksploatacji zakwalifikowano 11 wyrobisk po spełnieniu wymagań formalno-prawnych związanych z eksploatacją surowców. Do rekultywacji zakwalifikowano 18 wyrobisk; głównie tych, w których eksploatacja dawno została zaniechana i obecnie są one zarosnięte, bądź tych, okresowo czynnych, ale niewielkich rozmiarów (surowiec eksploatuje się w bardzo małych ilościach). Pięć nieczynnych wyrobisk służy jako „dzikie” wysypiska śmieci.

Wszystkie dotychczasowe wyrobiska eksploatacyjne leżą poza obszarami chronionymi i są niekolizyjne (poza jednym wyrobiskiem piasków – WYMYSŁÓW położonym na terenie leśnym). Udokumentowane złoża torfów, według "Inwentaryzacji złóż surowców mineralnych" z 1993 r. nie przedstawiają większej wartości ze względu na ich niską jakość i bardzo małą miąższość.

II.1.8. Struktura ekologiczna

W krajobrazie zróżnicowanym, w którym niewielkie obszary korzystne dla bytowania różnych gatunków roślin i zwierząt oddzielone są od siebie dużymi obszarami dla nich niekorzystnymi, istotne jest wykształcenie i zachowanie połączeń obszarów korzystnych. Stworzenie takiego systemu złożonego z sieci tak zwanych korytarzy ekologicznych, zapewniających połączenie obszarów korzystnych, zwanych węzłowymi, pomaga w zachowaniu zrównoważonego rozwoju środowiska przyrodniczego.

Na system ekologiczny gminy Żytno składają się:

- **obszary węzłowe**, czyli zwarte kompleksy ekosystemów, które mają znaczenie dla zachowania niezbędnej bioróżnorodności i zachowanie równowagi przyrodniczej obszarów sąsiednich (na przykład lasy, stawy, oczka wodne);
- **korytarze ekologiczne**, czyli pasowe bądź liniowe połączenia obszarów węzłowych. Rolę korytarzy ekologicznych powinny spełniać przede wszystkim doliny rzek, w mniejszym stopniu strumienie oraz liniowe i pasowe zadrzewienia wzdłuż

Oczko wodne na łąkach przy drodze do Rogaczówka

Łązów - jednostronne obsadzenie drzewami wzmacnia funkcję korytarza ekologicznego, jaką spełnia ciek wodny

dróg i pośród pól. Korytarze ekologiczne na terenie gminy Żytno są słabo ukształtowane. Stworzenie

i utrzymanie biologicznie czynnych (w tym obsadzenia drzewami dróg, kładki, mosty i przepusty pod nasypami) połączeń między obszarami węzłowymi oraz wśród terenów zabudowanych daje szansę żywym organizmom na rozwój, rozprzestrzenianie się i niezbędną wymianę genotypów.

Rów terenowy - odwodnienie stawu pełni rolę

Korytarza ekologicznego

Gmina Żytno ma też powiązanie z krajową siecią ekologiczną ECONET-Polska. Tereny gminy są w zasięgu

korytarzy ekologicznych o znaczeniu krajowym, przylegających do niej z czterech stron (doliny rzek Warty i Pilicy), łączących następujące obszary węłowe:

- Zespół Jurajskich Parków Krajobrazowych oraz Park Krajobrazowy Stawki (węzłowy obszar o znaczeniu międzynarodowym);
- Parki Krajobrazowe: Sulejowski i Inowłodzki oraz siedemnaście rezerwatów (węzłowy obszar Puszczy Pilickiej o znaczeniu międzynarodowym);
- Przedborski Park Krajobrazowy oraz pięć rezerwatów (węzłowy obszar przedborski o znaczeniu krajowym);
- Załęczański Park Krajobrazowy oraz siedem rezerwatów (węzłowy obszar wyżyny wieluńskiej o znaczeniu krajowym).

II.1.9. Ochrona środowiska przyrodniczego

Rezerваты przyrody: rezerwat leśny „Dębowiec” w Polichnie (47 ha), zatwierdzony do ochrony w 1965 roku decyzją Wojewódzkiej Rady Narodowej w Łodzi. Jest to naturalne i bogate siedlisko lasu grądowego niskiego z lipą szerokolistną (osiąga tu ona północną granicę europejskiego zasięgu) z fragmentami olsu porzeczkowego w licznych zagłębieniach terenu oraz łęgu wiązowo-jesionowego z okazami jesionów, wiązów i olch. W rezerwacie tym rośnie wiele (18) gatunków roślin podlegających ochronie prawnej, m.in.: bluszcz, pełnik europejski, wilcze łyko, widłaki. W „Studium Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Częstochowskiego” postuluje się poszerzenie rezerwatu „Dębowiec”.

Pomniki przyrody

Nr ewidencyjny obiektu	Opis obiektu	Lokalizacja
1	2	3
58/231 305	Grupa drzew (5) Dąb szypułkowy (5) Obwody - 540 do 670 cm	Gmina Żytno Nadleśnictwo Gidle Obręb Dąbrowa Zielona Leśnictwo Dębowiec, oddz 234 a
58/232 306	Grupa drzew (2) Dąb szypułkowy (2) Obwody - 424, 478 cm	Gmina Żytno Nadleśnictwo Gidle Obręb Dąbrowa Zielona Leśnictwo Dębowiec, oddz 259 j
58/233 307	Olsza czarna obwód 340 cm	Gmina Żytno Żytno, park dworski
58/234 308	Grupa drzew (7) Lipa drobnolistna (7) Obwody - 350 do 420 cm	Gmina Żytno Nadleśnictwo Gidle Obręb Dąbrowa Zielona Leśnictwo Dębowiec, oddz 259 a
58/235 309	Grupa drzew (4) Dąb szypułkowy (4) Obwody - 420 do 640 cm	Gmina Żytno Nadleśnictwo Gidle Obręb Dąbrowa Zielona Leśnictwo Dębowiec, oddz 260 f
58/236 310	Grupa drzew (30) Lipa drobnolistna (30) Obwody - 180 do 370 cm	Gmina Żytno Maluszyn, cmentarz
58/237 311	Dąb szypułkowy Obwód - 270 cm	Gmina Żytno Żytno, cmentarz
58/238 312	Grupa drzew (2) Dąb szypułkowy (2) Obwody - 780, 650 cm	Gmina Żytno Nadleśnictwo Gidle Obręb Dąbrowa Zielona Leśnictwo Dębowiec, oddz 260 f

Lasy ochronne: na terenie gminy wydzielono kilkanaście lasów wodochronnych (ich rozkład przedstawiono na planszy Nr 2 – „Uwarunkowania przyrodnicze”).

Ostoje zwierząt: ostoje zwierząt znajdują się w dolinie rzeki Pilicy (w pobliżu stawów w Pukarzewie) oraz wśród kompleksów leśnych na północy gminy.

Główne Zbiorniki Wód Podziemnych: niemal cały teren gminy położony jest w obszarze występowania GZWP, wnioskowanych do objęcia ochroną.

Lp.	Wzrost	Wzrost	Wzrost
1.	Wzrost	Wzrost	Wzrost
2.	Wzrost	Wzrost	Wzrost
3.	Wzrost	Wzrost	Wzrost
4.	Wzrost	Wzrost	Wzrost
5.	Wzrost	Wzrost	Wzrost
6.	Wzrost	Wzrost	Wzrost
7.	Wzrost	Wzrost	Wzrost
8.	Wzrost	Wzrost	Wzrost
9.	Wzrost	Wzrost	Wzrost
10.	Wzrost	Wzrost	Wzrost
11.	Wzrost	Wzrost	Wzrost
12.	Wzrost	Wzrost	Wzrost
13.	Wzrost	Wzrost	Wzrost

II.2. Środowisko kulturowe

II.2.1. Ochrona środowiska kulturowego

II.2.1.1. Obiekty wpisane do rejestru zabytków

Zabytki wpisane do rejestru zabytków podlegają pełnej ochronie konserwatorskiej – na podstawie ustawy z dnia 15 lipca 1962 r. (Dz. U. 62 Nr 10 z późn. zmian.) – w granicach nieruchomości oraz jako elementy krajobrazu wraz ze strefami ekspozycji w zakresie określonym na załączonej mapie. W tabeli poniżej wyszczególniono zabytki znajdujące się na terenie gminy Żytno.

Obiekty wpisane do rejestru zabytków

Lp.	Miejscowość	Obiekt zabytkowy	Chronologia
1.	Borzykowa	Cmentarz	
2.	Maluszyn	Kościół parafialny p.w. św. Mikołaja	1777-1787 r.
3.	Maluszyn	Plebania	2 poł. XVIII w.
4.	Maluszyn	Kaplica cmentarna p.w. św. Barbary	1895 r.
5.	Maluszyn	Cmentarz	
6.	Maluszyn	Pozostałości zespołu dworskiego	XVIII-XIX w.
7.	Pukarzów	Gródek	XIII-XIV w.
8.	Silnica	Cmentarz wojenny i zakażny	
9.	Silniczka	Zbór ariański	1 poł. XVII w.
10.	Żytno	Zespół cmentarny	1 ćw. XIX w.
11.	Żytno	Zespół pałacowy	1 poł. XIX w.
12.	Żytno	Park	XVIII/XIX w. v

Plebania w Maluszynie, 2 poł. XVIII w.

Zespół pałacowy w Maluszynie, przełom XVII i XIX w.

Zbór ariański w Silnicze, I poł. XVII w.

Zabytkowy park dworski i zespół pałacowy w Żytnie, przełom XVIII i XIX w.

II.2.1.2. Obiekty wpisane do ewidencji konserwatorskiej

Borzykowa

1. Dom, ul. Szkolna 19, drewniany, XIX/XX w.

Borzykówka

2. Zespół dworski
 - a) dwór, obecnie dom mieszkalny, murowany, XIX/XX w,
 - b) park z końca XVIII lub początku XIX w.

Ciężkowiczki

3. Młyn wodny, drewniany, 1872, przebudowany

Łazów

4. Kaplica św. Jana Nepomucena, XVIII w.

Maluszyn

5. Szpital wiejski, obecnie dom mieszkalny nr 64, murowany, 1894

Pagów

6. Zespół dworski
 - a) park o pow. ok. 1,3 ha
 - b) dwór, obecnie szkoła, przełom XIX/XX w.

Pukarzów

7. Przyfolwarczne założenie zieleni
8. Kaplica św. Piotra, 1930 r.

Sady

9. Kapliczka murowana, XIX/XX w.

Silnica

10. Kaplica, murowana, 2 poł. XIX w.
11. Kaplica przy drodze do Żytna, murowana, koniec XIX w.
12. Karczma, obecnie przedszkole, murowana, koniec XIX w.
13. Pozostałości zespołu dworskiego
 - a) gorzelnia
 - b) pozostałości parku
14. „Fryszerka” - osada młyńska, pocz. XIX w.

Silniczka

15. Kaplica murowana, XVIII/XIX w.
16. Kaplica murowana, XIX/XX w.
17. Szpital, obecnie dom mieszkalny, murowany, 1839 r.

Żytno

18. Zespół kościoła parafialnego pw. Niepokalanego Poczęcia NMP
 - a) kościół, murowany, 1860-1874 r.
 - b) plebania, murowana, 1879 r.

Kapliczka św. Jana Nepomucena w Łazowie, k. XVIII w.

Murowana kapliczka w Budzowie

Kapliczka św. Jana Nepomucena przy drodze z Żytna do Sekurska

II.2.1.3. Zabytki archeologiczne

Na terenie gminy Żytno nie zostały zakończone badania powierzchniowe w systemie Archeologicznego Zdjęcia Polski (AZP), wobec czego nie jest możliwe ostateczne wyznaczenie stanowisk archeologicznych i stref podlegających ochronie oraz zasad i warunków ochrony stanowisk archeologicznych na tych obszarach. Dotyczy to obszarów AZP 84-53, 84-54, 85-53, a więc środkowej i południowo-zachodniej części gminy.

Pełnej ochronie podlega siedem stanowisk:

1. Borzykowa, st. 2, grodzisko - AZP 85-54/2
2. Borzykowa, st. 19, cmentarzysko - AZP 85-54/19
3. Pierzaki, st. 5, cmentarzysko - AZP 85-54/37
4. Grodzisko, st. 2, cmentarzysko - AZP 85-54/56
5. Pukarzów, st. 1, gródek - AZP 85-54/80
6. Pukarzów, st. 8, cmentarzysko - AZP 85-54/86
7. Sekursko, st. 1, cmentarzysko - AZP 85-53/1

Pozostałe stanowiska zaznaczono na załączonej mapie "Wytyczne konserwatorskie", oraz opisano w załączonych tabelach. Przeznaczone są do obserwacji i nadzoru archeologicznego.

II.2.2. Analiza rozwoju przestrzennego jednostek osadniczych na terenie gminy w okresie od końca XVIII wieku po czasy międzywojenne

Gmina Żytno istnieje od 1973 r. Powstała w wyniku przeprowadzonej wówczas reformy administracyjnej i weszła w skład powiatu radomszczańskiego. Jej terytorium składa się z trzech dawnych gromad: Żytna, Borzykowej i Maluszyna.

Do rozbiorów teren ten należał do województwa sieradzkiego i był pograniczem Małopolski i Wielkopolski. Wschodnią granicą gminy jest rzeka Pilica, rozgraniczająca te historyczne prowincje. Po drugim rozbiorze obszar dzisiejszej gminy Żytno został przyłączony do Prus. Za czasów Księstwa Warszawskiego wszedł w skład województwa kaliskiego, a po upadku księstwa, w Królestwie Kongresowym, nadal pozostawał w województwie, później guberni kaliskiej w obwodzie piotrkowskim, powiecie radomszczańskim.

W latach 60-tych XIX wieku gmina Żytno wraz z całym powiatem radomszczańskim znalazła się w guberni piotrkowskiej, a po odzyskaniu niepodległości w 1918 r. – w nowopowstałym województwie łódzkim. W latach 1975-1998 obszar ten znajdował się w

województwie częstochowskim, w 1999 r. ponownie został włączony w skład województwa łódzkiego.

W ramach administracji kościelnej teren ten od średniowiecza przynależał do archidiecezji gnieźnieńskiej, archidiakonatu uniejowskiego, dekanatu brzeźnickiego. Od 1818 r. obszary te podporządkowano diecezji wrocławskiej, do której włączono m. in. dekanat radomszczański. W 1930 r. powstała diecezja, teraz archidiecezja częstochowska, w skład której tutejsze parafie wchodzi obecnie.

Podstawowe znaczenie dla kształtowania się osadnictwa na terenie dzisiejszej gminy Żytno miała sieć dróg. Materiały kartograficzne z **pocz. XIX w.** ukazują tu dwa najważniejsze szlaki drogowe: jeden, prowadzący z Wielkopolski przez Radomsko oraz z Kujaw przez Piotrków przebiegający przez Małą Wieś, Żytno, Sekursko i dalej przez Koniecpol ku Krakowowi i drugi, biegnący wzdłuż Pilicy od Przedborza przez Maluszyn także do Koniecpola. Trakty te uzupełniała gęsta sieć dróg o znaczeniu lokalnym, łączących poszczególne wsie. Wyraźnymi węzłami drogowymi w skali lokalnej były: Żytno, Borzykowa i Maluszyn, a więc wsie, będące siedzibami parafii i mające podstawowe znaczenie dla formowania się sieci osadniczej.

Od około **połowy XIX w.** szlaki te tracą na znaczeniu na rzecz drogi Radomsko-Gidle-Żytno-Włoszczowa, która do naszych czasów posiada znaczenie ponadlokalne, rosnące wraz z rozwojem transportu samochodowego.

Układ sieci drogowej z pocz. XIX w. z pewnością genezą swoją sięga średniowiecza, jest czytelny do dziś, aczkolwiek zmieniło się znaczenie poszczególnych dróg w związku z rozwojem przemysłu w XIX wieku oraz powstaniem linii kolejowych, będących osnową nowoczesnego układu komunikacyjnego.

Tereny nadpiliczne, charakteryzujące się stosunkowo nieurodzajnymi glebami, tradycyjnie rolnicze, zamieszkane były przez drobną i średnią szlachtę. Do dziś zachowały się tu nieduże parki, dworki szlacheckie i spora ilość drewnianej zabudowy wiejskiej. Do rzadkości należały większe posiadłości ziemskie.

Stara drewniana chata na skraju Żytna

Stara chata drewniana w Borzykowej

Pod względem rozplanowania, większość wsi to rzędówki lub wsie sznurowe, zwykle o układach przekształconych lub mieszanych. W trzech przypadkach: w Borzykowej, Sekursku i Maluszyńce mamy do czynienia z wielodrożnicami o różnym stopniu złożoności. W szeregu wsi na rozplanowanie przestrzenne wpłynęło istnienie folwarku: Pagów, Sekursko, Silnica, Silniczka, Borzykówka i inne. Szczególnym przypadkiem jest Żytno, posiadające zarysowany, jednak nie w pełni wykształcony układ miasteczka z trójkątnym rynkiem.

II.2.3. Walory krajobrazowe gminy Żytno

Gmina Żytno leży w dorzeczu dopływów dwu największych rzek Polski: Wisły i Odry. Przez jej teren przebiega najważniejszy w kraju wododział. Nadto – całą wschodnią część gminy można określić jako teren leżący w dolinie rzeki Pilicy, a nawet na terenie zalewowym tej rzeki (plansza Nr 1 - "Hipsometria"). Powyższe uwarunkowania wraz z zalesieniem dużego obszaru gminy Żytno ukształtowały jej krajobraz. Można podzielić go na trzy typy obszarowe:

- 1) **Obszar wschodni** związany z doliną rzeki Pilicy – w przeważającej części otwarte łąki

Widok na dolinę Pilicy ze skarpy w Maluszyńce

Las bukowy na terasie Pilicy w okolicy wsi Pierzaki

doliny rzeki z luźno rozłożonymi wsiami – przysiółkami wśród tych łąków. Okolica Maluszyna,

Arealy stawów w Pukarzowie

wyniesionego poziomem wysokości w stosunku do całej doliny, to tereny zawierające pozostałości kulturowe (opisane w części

II.2.1.1.) oraz występujące w dolinie, na południe od Maluszyna, niewielkie kompleksy leśne, wieś Pukarzew i duży (historyczny) areal stawów hodowlanych. Powyższy obszar tworzy niepowtarzalny krajobraz i zawiera wartości kulturowe, które predystynują go do objęcia strefą ochrony

Widok ze skarpy w Maluszynie na przełom Pilicy

Pilica w okolicy Pukarzewa

konserwatorskiej. Jego walory winny być poddane szczególnej ochronie samorządu gminnego i wnioskowane do objęcia wyższą formą ochrony dla całej doliny Pilicy.

2) **Obszar północny**, leżący powyżej drogi wojewódzkiej Radomsko – Włoszczowa, to tereny stanowiące enklawy krajobrazu otwartego wśród zwartych kompleksów leśnych. Kompleksy leśne są prawie w całości własnością państwową. Wschodnia enklawa tych terenów

Krajobraz pól i lasów na północ od drogi z Żytno - Silnica

Obsadzona lipami droga w Podartej Wsi

leśnych to okolice wsi: Kolonia Rędziny, Mała Wieś i Rędziny. Obszar stanowiący tę enklawę, w części zachodniej wyniesiony nad poziom pozostałej części terenu stanowi fragment wododziału Odra – Wisła. Jest on cenny jako przestrzeń rolnicza z uwagi na gleby o wysokiej bonitacji (III-IV klasa). Wschodnia część tego obszaru to enklawa lasów zlokalizowanych wokół wsi: Kozie Pole, Łazów, Silniczka, Polichno. Są to tereny niżej położone od wcześniej opisywanych i krajobraz ich jest związany z tym uwarunkowaniem. Tworzą go leżące w większości wśród lasów łęgi, stawy hodowlane oraz kępy drzew i krzewów śródłęgowych.

3) **Obszar południowy** to tereny leżące na południe od drogi wojewódzkiej Radomsko – Włoszczowa. Tereny te charakteryzuje krajobraz otwarty poprzetykany mniejszymi (w stosunku do

Pagórki w okolicy wsi Rogaczówek

Panorama wsi Borzykowa

obszaru północnego) kompleksami leśnymi w okolicy wsi: Magdalenki, Sekursko, Żytno. Jedyny większy kompleks lasów państwowych zlokalizowany jest w okolicy Budzowa. Na jego terenie znajduje się rezerwat „Dębowiec”.

Cała gmina Żytno stanowi unikalny teren krajobrazu, ginącego na terenie Centralnej Polski, słabo zurbanizowanego, z dużym nagromadzeniem obiektów kulturowych, zarówno objętych ochroną konserwatorską, jak i godnymi do objęcia ochroną przez środowisko lokalne, takich jak: pozostałości starych siedlisk (zagród) ludzkich, przydrożne kapliczki, krzyże.

Kapliczka przy drodze z Sadów do Polichna

Kapliczka słupowa w Borzykowie- pamiątka z powstania styczniowego 1863 r.

Kapliczka Św. Piotra w Pukarzewie - fundacja Potockich

Krzyż na kamiennym cokole w Łazowie

Krzyż na miejscu starego cmentarza w Żytnie

Krzyż otoczony dębami przy drodze z Budzowa do Siłniczek

W krajobraz gminy Żytno dobrze wpisują się obiekty starej zabudowy mieszkalnej i części nowo realizowanej - wzorowanej na architekturze tradycyjnej.

Przykłady dobrej...

Zdarzają się jednak i takie nowo wznoszone obiekty, które są dysonansem w krajobrazie otwartym gminy.

... i złej architektury

II.3. Osadnictwo, demografia, zatrudnienie, bezrobocie

II.3.1. Sieć osadnicza

Gmina Żytno to 44 wsie, stanowiące 24 sołectwa. Są to:

1. Barycz
2. **Borzykowa**
3. **Borzykówka**
4. **Budzów**
5. Bugaj
6. **Ciężkowiczki**
7. Czarny Las
8. Czarny Las Kolonia
9. **Czechowiec - Kol. Czechowiec**
10. Ewina
11. Ferdynandów
12. Fryszerka
13. **Grodzisko**
14. Ignaców
15. Jacków
16. Jarzębina
17. Jatno
18. Kąty
19. Kępa
20. **Kozie Pole**
21. **Łazów**
22. Magdalenki
23. **Maluszyn**
24. **Mała Wieś**
25. **Mosty**
26. **Pągów**
27. **Pierzaki**
28. Pławidła
29. **Polichno**
30. **Pukarzów**
31. **Rędziny**
32. Rędziny Kolonia
33. **Rogaczówek**
34. Sady
35. **Sekursko**
36. **Silnica**
37. **Silniczka**
38. Sudzin
39. **Sudzinek**
40. Turznia
41. Wymysłów
42. Zabrodzie Silnickie
43. Załawie
44. **Żytno**

Obecny kształt gminy Żytno trwa od stycznia 1973 r.

W gminie Żytno 24 jednostki osadnicze posiadają mniej niż 100 mieszkańców. Są to miejscowości: Barycz, Bugaj, Ciężkowiczki, Czarny Las, Czarny Las Kolonia, Ewina, Ferdynandów, Fryszerka, Ignaców, Jacków, Jarzębina, Jatno, Kąty, Kępa, Kozie Pole, Madgalenki, Pławidła, Redziny, Sudzin, Sudzinek, Turznia, Wymysłów, Zabrodzie Silnickie, Załawie.

Powyżej 100 mieszkańców zamieszkuje 20 miejscowości: Borzykowa, Borzykówka, Budzów, Czechowiec, Grodzisko, Łazów, Maluszyn, Mała Wieś, Mosty, Pagów, Pierzaki, Polichno, Pukarzów, Rędziny Kolonia, Rogaczówek, Sady, Sekursko, Silnica, Silniczka, Żytno, w tym tylko jedna miejscowość liczy więcej niż 500 mieszkańców – Żytno. Liczebność pozostałych mieści się w przedziale od 100 do 500 mieszkańców.

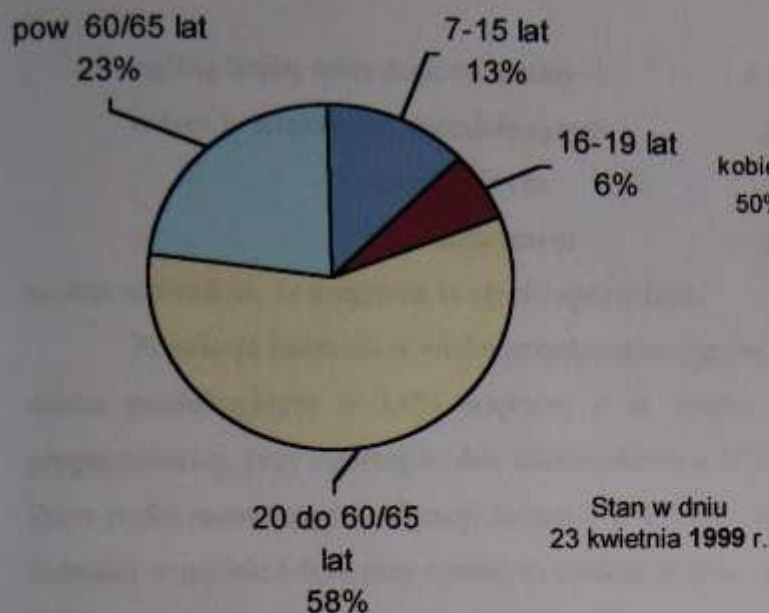
II.3.2. Demografia

Poniższe dane zaczerpnięto z:

- miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Żytno z 1988 r.
- studium zagospodarowania przestrzennego województwa częstochowskiego z 1998 r.
- rocznika statystycznego 1998 województwa częstochowskiego – stan na XII 1997 r.
- bieżących danych z Urzędu Gminy.

Na podstawie danych z Urzędu Gminy statystyka stałych mieszkańców gminy wg wieku i płci na dzień 23 kwietnia 1999 r. wynosiła:

Wiek	0-6		7-15		16-19		20-65	20-60	Pow. 65	Pow. 60	Razem		
Płeć	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K	M+K
Liczba	228	205	388	377	183	201	1959	1457	443	934	3201	3174	6375

Rys. II/2. Struktura wiekowa ludności gminy Żytno

Rys. II/3. Struktura płci ludności gminy Żytno

Podział administracyjny i ludność w 1997 r. Stan w dniu 31XII. (Źródło - rocznik statystyczny 1998)

GMINA	Powierzchnia [km ²]	Sołectwa	Miejscowości	Ludność				Kobiety na 100 mężczyzn
				ogółem	mężczyźni	kobiety	na 1 km ²	
Żytno	198	24	50	6435	3252	3183	33	98

Porównanie danych dotyczących populacji gminy Żytno z kolejnych lat

Rok	Liczba mieszkańców	Ludność w wieku		
		przedprodukcyjnym [%]	produkcyjnym [%]	poprodukcyjnym [%]
1986	7 100	29,0	50,0	21,0
1996	6 555	22,9	54,4	22,7
1997	6435	-	-	-
1999	6375	24,8	53,6	21,6

Analizując prognozę opracowaną w 1985 roku w Wojewódzkim Biurze Planowania Przestrzennego Koncepcji Planu Regionalnego województwa częstochowskiego (zamieszczoną w

miejscowym ogólnym planie zagospodarowania przestrzennego gminy Żytno z 1988 r. Tabl. 3.1), która zakładała na 2000 rok:

ogólną liczbę mieszkańców gminy	6 700
w tym w wieku: przedprodukcyjnym	26%
produkcyjnym	50%
poprodukcyjnym	24%

można stwierdzić, że prognoza ta się nie sprawdziła.

Populacja ludności w wieku przedprodukcyjnym jest o 1,2% większa od prognozowanej, w wieku produkcyjnym o 3,6% większa, a w wieku poprodukcyjnym aż o 2,4% niższa od prognozowanej, przy ogólnej liczbie mieszkańców o 325 osób mniejszej niż zakładana.

Dane ruchu naturalnego i migracji ludności w 1997 r. świadczą o ujemnym przyroście naturalnym ludności w gminie (-6,6) przy ujemnym saldzie migracji (aż 99 osób).

Odływ ludności w przeważającej części odbywa się do miast (88 osób)

Ruch naturalny ludności w 1997 r. Stan w dniu 31XII (Źródło - rocznik statystyczny 1998)

GMINA	Małżeń- stwa	Urodzenia żywe	Zgony		Przyrost naturalny	Małżeń- stwa	Urodzenia żywe	Zgony	Przyrost naturalny
			ogółem	w tym niemowląt					
	w liczbach bezwzględnych					na 1000 ludności			
Żytno	57	66	110	-	-44	8,6	9,9	16,6	-6,6

Migracje ludności w 1997 r. Stan w dniu 31XII (Źródło - rocznik statystyczny 1998)

Migracje ludności w 1997 r. Stan w dniu 31.12.1997 r.									
GMINA	Napływ				Odływ				Saldo migracji
	ogółem	z miast	z wsi	z zagranicy	ogółem	do miast	na wieś	za granicę	
Żytno	47	29	18	-	146	83	62	1	-99

II.3.3. Zatrudnienie

W końcu 1997 r. w gminie Żytno przy liczbie mieszkańców 357 osób pracujących w trzech sektorach gospodarki pracujących (bez prac. w rolnictwie indywidualnym i duchowieństwa) było:

Sektor I	– rolnictwo, leśnictwo, górnictwo	77 osób
Sektor II	– przemysł i budownictwo	38 osób
Sektor III	– usługi	242 osoby
Razem pracujących poza rolnictwem indywidualnym		357 osób.

II.3.4. Bezrobocie

Według danych Urzędu Statystycznego w Częstochowie w 1997 r. (stan na 31 XII 1997 r.) liczba bezrobotnych w gminie Żytno wynosiła 435 osób.

Bezrobocie w gminie Żytno:

	Stan na koniec 1997 r.	Stan na 30 VI 1998 r.
Razem	435	438
w tym kobiet	224	221
Z prawem do zasiłku	176	115
w tym kobiet	33	33
Absolwenci	24	6
w tym kobiet	17	4
Osoby zwolnione z przyczyn zakładu pracy	2	2
w tym kobiet	-	-

II.4. Infrastruktura społeczna

II.4.1. Służba zdrowia i opieka społeczna

Podstawowe usługi medyczne zaspakajane są przez Gminny Ośrodek Zdrowia i jego placówki terenowe w Maluszynie i Borzykowej.

Pozostałe usługi medyczne, szpitalne i specjalistyczne, zaspakajane są przez placówki w Radomsku i Częstochowie.

II.4.2. Mieszkalnictwo

Zasoby mieszkaniowe gminy to budynki własności prywatnej w zabudowie zagrodowej i jednorodzinnej: jedno lub wielopokoleniowej. Zasoby te są w różnej kondycji technicznej. Co roku zostaje oddanych do użytku kilkanaście nowych mieszkań (domków mieszkalnych). Proces ten obrazuje poniższa tabela.

Mieszkania, izby, powierzchnia użytkowa mieszkań oddanych do użytku według gmin (źródło: Wybrane dane statystyczne wg gmin województwa częstochowskiego w 1997 r.)

Wyszczególnienie	Mieszkania			Izby			Powierzchnia użytkowa mieszkań w m ²		
	ogółem	budownictwo		ogółem	budownictwo		ogółem	budownictwo	
		spółdzielcze, komunalne, zakładowe i inne	prywatne (indywidualne)		spółdzielcze, komunalne, zakładowe i inne	prywatne (indywidualne)		spółdzielcze, komunalne, zakładowe i inne	prywatne (indywidualne)
a-1996									
b-1997									
c-1996=100									
Żytno									
a	6	-	6	31	-	31	597	-	597
b	1	-	1	5	-	5	168	-	168
c	16,7	-	16,7	16,1	-	16,1	28,1	-	28,1

II.4.3. Oświata

Ogólnie w roku szkolnym 1999/2000 liczba dzieci objętych nauczaniem w szkołach podstawowych wynosi 549 dzieci. Liczba młodzieży uczącej się w gimnazjach w pierwszej klasie wynosi 94.

Zgodnie z ustawą z dnia 8 stycznia 1999 r. – przepisy wprowadzające reformę ustroju szkolnego (Dz. U. Nr 12 poz.96) wraz z aktami wykonawczymi, w gminie Żytno utworzono:

- jedno gimnazjum w Żytnie,
- pięć szkół podstawowych w Żytnie, Silnicy, Silniczce, Maluszynie i Borzykowej.

II.4.3.1. Przedszkola

W gminie jest jedno przedszkole w Żytnie oraz oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych w Silnicy, Maluszynie, Silniczce i Borzykowej.

II.4.4. Kultura

Na terenie gminy Żytno istnieje jedna placówka kulturalna - Gminny Ośrodek Kultury, który swoją działalność prowadzi w pomieszczeniach (piwnicach) Urzędu Gminy. Placówka ta mimo trudnych warunków finansowych i lokalowych ma dość znaczny dorobek kulturalny, szczególnie w zakresie teatru amatorskiego.

W gminie Żytno funkcjonuje jedna biblioteka publiczna mająca dwie filie, których łączny księgozbiór to 27,2 tys. woluminów. Z biblioteki korzysta 774 czytelników.

II.4.5. Turystyka i rekreacja

Gmina Żytno ze względu na krajobraz, zasoby kulturowe i inne uwarunkowania ma ogromne możliwości dla rozwoju turystyki i rekreacji. Jednak brak infrastruktury obsługi turystycznej sprawia, że jedyną obecnie formą korzystania z zasobów przyrodniczych gminy jest pobyt w domach letniskowych.

II.4.6. Inne

Gmina Żytno objęta jest działaniem trzech parafii:

- w Borzykowej - Borzykówka, Turznia, Polichno, Pagów, Sady, Pukarzew, Pierzaki, Ignaców, Czechowiec, Grodzisko, Jatno, Jarzębina;

- w Żytnie - Pławidla, Bugaj, Załawie, Magdalenki, Rędziny, Rędziny Kolonia, Mała Wieś, Ewina, Rogaczówek, Silnica, Fryszerka, Zabrodzie Silnickie, Wymysłów, Kozie Pole, Jacków;
- w Maluszynie - Czarny Las, Kolonia Czarny Las, Łazów, Ferdynandów, Silniczka, Budzów, Maluszyńskie Kąty, Mosty, Ciężkowiczki, Barycz, Sudzinek, Sudzin.

Parafie te posiadają cmentarze parafialne w Żytnie, Borzykowej i Maluszynie.

Miejscowość Sekursko należy do parafii Cieletniki gm. Dąbrowa Zielona.

Rozmieszczenie infrastruktury społecznej przedstawia plansza Nr 3 - "Infrastruktura techniczna".

II.5. Infrastruktura techniczna

II.5.1. Komunikacja

II.5.1.1. Drogi

Przez teren gminy Żytno przebiegają:

- droga wojewódzka DW 785 relacji Radomsko – Włoszczowa;
- drogi powiatowe: 08013, 08401, 08402, 08407, 08406, 08405, 08404, 08403 wyprowadzające ruch kołowy z gminy w kierunku Radomska, Wielgomłyn, Kobieli Wielkich, Dąbrowy Zielonej.

Przyrost obciążenia ruchem w/w sieci dróg obrazują rys. II/4 i II/5 (schemat 1:50 000) przedstawiające badania potoku ruchu na 1990 r. i 1995 r., sporządzone w oparciu o pomiar generalny przeprowadzony przez terenową administrację GODP.

Istniejący układ w zakresie przepustowości jest wystarczający, o obciążeniu w granicach 60%.

W ramach przekroju ulicznego nie jest zadowalający stan jezdni poboczy. Brak jest zatok autobusowych, ścieżek rowerowych oraz chodników. Pojawiają się problemy na układzie głównym DW 785 w kontakcie z układem osadniczym. Projektowane w obowiązującym miejscowym ogólnym planie zagospodarowania przestrzennego obejścia Żytna i Maluszyna nie zostały zrealizowane.

II.5.2. Zaopatrzenie w wodę

W 1997 r. Biuro Projektów Wodnych Melioracji Promel w Opolu opracowało „Program zwodociągowania gminy Żytno”, bazując na istniejących wówczas studniach głębinowych i stacjach wodociągowych w miejscowościach Sady, Sekursko, Silnica.

Gmina sukcesywnie realizuje opracowany Program – wariant III/2, zgodnie z którym powstaje strefowy wodociąg wykorzystujący istniejące ujęcie wody w Sekursku o wydajności 37,6 m³/h, zaopatrujący w wodę miejscowości: Magdalenki, Żytno, Piaski, Rogaczówek, Małą Wieś, Rędziny i Kolonię Rędziny.

Została zrealizowana część tej sieci wodociągowej tj. odcinek:

- Sekursko-Magdalenki-Żytno,
- Żytno-Piaski,
- Żytno-Chuby,

Rys. II/4 Badanie potoku ruchu na 1990 r.

- pojazdy rzeczywiste / dobę

Rys.II/5 Badanie potoku ruchu na 1995 r.

1200

- pojazdy rzeczywiste / dobę

- Żytno-Mała Wieś,

o łącznej długości 19 594 m i 260 przyłączach wodociagowych.

W stosunku do ogólnej liczby gospodarstw (560 gospodarstw), leżących na obszarze objętym projektowaną siecią wodociagową, przyłączone gospodarstwa do wodociagu stanowią obecnie 44%.

Średni wskaźnik zużycia wody na 1 mieszkańca, zawierający cząstkowe zużycie z przemysłu, handlu, usług i szkolnictwa, wynosi 193 l/Md.

Eksplloatowana studnia w Sekursku jest jednym z dwóch odwiertów jakie posiada ta stacja wodociagowa. Druga studnia jest wyłączona z eksploatacji. W obszarze objętym wyżej opisaną siecią wodociagową istnieją jeszcze inne nie eksplloatowane studnie wiercone to jest:

- w Żytnie – studnia o wydajności 41 m³/h, na terenie bazy sprzętu rolniczego RSP;
- we wsi Mała Wieś – studnia o wydajności 23 m³/h, na terenie tuczarni.

Dla zwodociagowania pozostałej część gminy Żytno powstaje drugi układ sieci wodociagowej, pierścieniowej bazujący na istniejących ujęciach wody w miejscowościach Sady i Silnica.

Eksplloatowana studnia w Silnicy posiada wydajność 104 m³/h, druga studnia w Silnicy – jako rezerwowa – nie jest eksplloatowana.

Ujęcie wody w Sadach posiada wydajność 46,8 m³/h.

Suma wydajności ujęć w Silnicy i Sadach pokrywa aktualne zapotrzebowanie wody na cele bytowo-gospodarcze dla miejscowości objętych zwodociagowaniem tj. Silnica, Wymysłów, Polichno, Kozie Pole, Łazów, Silniczka, Ciężkowiczki, Sudzinek, Maluszyn, Mosty, Pukarzew, Pierzaki, Czechowiec, Grodzisko, Budzów, Pagów, Borzykówka, Sady.

Na terenie przewidzianym do zwodociagowania znajdują się jeszcze studnie głębinowe nieeksplloatowane w miejscowościach:

- Pagów – położenie w kierunku wschodnim, na terenie urządzeń gospodarki rybackiej – studnia o wydajności 48,5 m³/h
- Maluszyn-Mosty – zlokalizowana na terenie bazy Państwowego Gospodarstwa Rybackiego, studnia o wydajności 66 m³/h
- Silnica – na terenie eksplloatowanej studni, dwa otwory o wydajności 104 m³/h każdy.

Istniejące studnie na terenie gminy ukazuje poniższa tabela.

Zbiornice zestawienie wybranych studni wierconych na obszarze gminy Żytno (stan na dzień 30 VI 1995 r.)

Nr studni na mapie, rok wykonania	Miejscowość Użytkownik	Rzędna m n.p.m.	Głębokość m	Ujęty poziom wodośrodek	Głębokość zw. wody		Wydajność maksymalna m ³ /h Depresja m	Zasoby zatwierdzone w kat. B Wydajność m ³ /h
					nawiercone m ppt.	ustabilizowane m ppt.		
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1/1974	Mała Wieś Tuczarnia	241,2	30,0	K ₂	4,1	4,1	20,5 6,5	20,5 6,5
2/1964	Żytno Gminna Spółdz. + wieś	229,5	50,0	K ₂	6,6	1,5	64,0 5,4	64,0 5,4
3/1973	Sekursko PGR	229,7	30,0	K ₂	0,5	0,5	90,0 10,0	90,0 10,0
4/1973	Sekursko PGR	231,0	20,0	K ₂	2,0	2,0	50,0 5,0	50,0 5,0
5/1985	Sekursko PGR	231,0	40,0	K ₂	1,3	1,3	72,0 14,5	72,0 14,5
6/1983	Silnica wieś	222,5	51,0	K ₂	5,3	5,3	52,0 15,0	-
7/1983	Silnica Wieś	225,5	70,0	K ₂	5,3	5,3	104,0 12,0	104,0 12,0
8/1983	Silnica wieś	222,5	70,0	K ₂	5,3	5,3	112,0 12,0	104,0 12,0
9/1965	Sady wieś	238,0	30,0	K ₂	10,0	10,0	47,0 3,3	46,8 3,3
10/1982	Borzykowa Kółko Rolnicze	240,0	30,0	K ₂	10,4	8,9	16,0 8,0	16,0 8,0
11/1977	Pagów Baza RSP	220,0	30,0	K ₂	12,2	0,3	48,5 11,5	48,5 11,5
12/1987	Lazów wieś	215,0	30,0	K ₂	11,0	5,0	6,0 6,0	6,0 6,0
13/1973	Maluszyn Gospod. Rybackie	221,8	30,0	K ₂	14,2	14,2	66,0 0,3	66,0 0,3
14/1973	Maluszyn Ośrodek Zdrowia	226,9	45,0	K ₂	19,6	19,6	73,0 6,0	73,0 6,0

Stan istniejący omawianego układu sieci wodociągowej

Miejscowość	Długość sieci	Liczba przyłączy
Silnica – Wymysłów	4 040 m	104
Polichno – Silniczka Brzeziny	5 367 m	68
Kępa – Pagów	6 792 m	72
Sady	300 m	18
Silniczka – Czarny Las	7 550 m	108
Maluszyn - Mosty	8 749 m	130
Barycz	1 400 m	21
Ogółem	34 198 m	521

Ogólna liczba gospodarstw w zasięgu planowanego wodociągu 1 184. Aktualny stan zwodociągowania 44%.

Średni wskaźnik zużycia wody zawierający cząstkowe zużycie z przemysłu, handlu, usług i szkolnictwa wynosi 206,8 l/m.d.

Wodociągi i kanalizacja w 1997 r. Stan w dniu 31 XII 1997 (Źródło – rocznik statystyczny 1998 r.)

Zużycie wody w 1997 r. Stan w dniu 31 XII 1997 (Źródło – rocznik statystyczny 1998 r.)							
Gmina	Sieć [km]		Połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych		Zdroje uliczne	Zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych	
	wodociągowa	kanalizacyjna	wodociągowa	kanalizacyjna		[dm ³]	Na 1 mieszkańca [m ³]
	stan w dniu 31 XII						
Żytno	20,9	1,5	362	27	-	24,5	3,8

II.5.3. Gospodarka ściekowa

Obecnie w Gminie Żytno tylko miejscowość Żytno posiada niewielką ilość tj. 1,5 km sieci kanalizacji sanitarnej.

Opracowany i zatwierdzony do realizacji projekt techniczny przewiduje realizację w Żytnie 6 539 m kanalizacji grawitacyjnej i 1 694 m kanalizacji ciśnieniowej, w tym 202 przyłącza, co łącznie z 27 istniejącymi przyłączami da liczbę 229 sztuk.

Z liczby istniejących budynków w Żytnie wynika, że 100% posesji posiadałoby włączenie do kanalizacji sanitarnej.

Urząd Gminy w Żytnie przewiduje do skanalizowania następujące miejscowości wraz z przysiółkami: Żytno, Silnica, Polichno, Silniczka, Maluszyn, Mosty, Borzykowa.

Obecnie wytwarzane na obszarze gminy ścieki gromadzone są w zbiornikach wybieralnych (szambach). Powinny to być zbiorniki bezodpływowe, szczelne, jednak brak odbiorów tych zbiorników przez Nadzór Budowlany pozwala sądzić, że są to zbiorniki nieszczelne, przepuszczające ścieki do gruntu lub posiadające przelewy ścieków na poziom gruntu.

Za takimi rozwiązaniami przemawia fakt, że w całej gminie tylko 24 posesje podpisały umowy na wywóz nieczystości płynnych, a z 79 posesji w okresie od 1 stycznia do 30 września 1999 r. dokonywano ich wywozu. W stosunku do 781 gospodarstw zwodociągowanych stanowi to 10%. Świadczy to o tym, że z 90% zwodociągowanych gospodarstw ścieki odprowadzane są do ziemi i wód powierzchniowych bez procesu oczyszczania! Taki stan rzeczy jest tym bardziej alarmujący, że gospodarstwa zaopatrywane w wodę z wodociągu produkują zwiększoną ilość ścieków komunalnych.

W celu rozwiązania tego problemu należy dążyć do skanalizowania wszystkich miejscowości, które posiadają sieć wodociagową, a od gospodarstw do których ze względów ekonomicznych nieopłacalna jest budowa kanalizacji należy wyegzekwować wykonanie szczelnych zbiorników na ścieki lub budowę biobloków.

II.5.4. Gospodarka odpadami

Odpady stałe z terenu gminy odbierane są przez firmę Lobbe i wywożone poza teren gminy. Jak wynika z informacji uzyskanych od Lobbe, nieczystości stałe odbierane są od takich podmiotów jak: szkoły, urzędy, placówki handlowe, usługowe, zakłady produkcyjne (w całej gminie około 50 podmiotów) w wielkości średnio w miesiącu około 25 m³ śmieci.

Gospodarstwa indywidualne sporadycznie zlecają wywóz odpadów i należy przyjąć, że całość tych odpadów trafia w różne przypadkowe miejsca.

Na terenie gminy istnieje jedno eksploatowane składowisko odpadów stałych o powierzchni 1 ha i głębokości składowania około 2 m – zlokalizowane na południe od Silnicy w połowie odległości do Pagowa.

Na południe od miejscowości Mosty oraz Czechowiec przewidują się lokalizację nowych wysypisk śmieci – w miejscach przewidzianych w obowiązującym miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego gminy – jednak ze względu na brak uregulowań formalno-prawnych nie są one obecnie eksploatowane.

Wyciąg z części ogólnych kart inwentaryzacyjnych składowania odpadów z 30 kwietnia 1995 r. – opracowanych przez Janusza Wronę dla wsi:

♦ Mała Wieś

- Forma składowiska:	Wysypisko
- Numer składowania (zgodny z numerem na mapie):	5
- Użytkownik składowiska:	mieszkańcy wsi Mała Wieś
- Współrzędne lokalne w układzie „1942”:	x – 19° 38' 05"; y – 50° 58' 25"
- Rodzaj składowiska:	Dzikie
- Rodzaj przeważającego odpadu:	śmieci, stłuczka szklana, złom

- Technologia składowania odpadów: luźno składowane w wyrobisku
- Ilość składowanych (wylewanych) odpadów: ca 200 m³/rok
- Usytuowanie składowiska: wyrobisko kruszywa
- Chłonność (m³): 5 000
- Wypełnienie (w %): 30%
- data: 30.04.1995 r.
- stan nagromadzenia: ca 2 000 m³, 30%
- Występowanie wody w dnie wyrobiska: Suche
- Kierunki spływu wód opadowych: w kierunku północno-wschodnim do bezimiennego potoku płynącego ca 700 m od składowiska
- Odległość od najbliższej studni kopanej, wiercone (m): 30,0 studnia tuczarni w Małej Wsi odległej od wysypiska ca 1,8 km w kierunku południowo-zachodnim
- Obiekty budowlane i inne w bezpośrednim sąsiedztwie składowiska: Zabudowania wsi Rędziny w odległości ca 100 m na zachód od składowiska
- Warunki hydrogeologiczne w rejonie składowiska: utwory czwartorzędowe dobrze przepuszczalne, zalegające w marglach i wapieniach kredowych, wyrobisko zlokalizowane w obszarze o podwyższonej ochronie wód podziemnych (OWO).

♦ **Barycz**

- Forma składowiska: wysypisko
- Numer składowania (zgodny z numerem na mapie): 11
- Użytkownik składowiska: mieszkańcy wsi Barycz
- Współrzędne lokalne w układzie „1942”: x – 19° 47' 16"; y – 50° 55' 16"
- Rodzaj składowiska: dzikie
- Rodzaj przeważającego odpadu: śmieci, stłuczka szklana, odpady tworzyw sztucznych.
- Technologia składowania odpadów: luźno składowane w wyrobisku poeksploatacyjnym
- Ilość składowanych (wylewanych) odpadów: ca 75 m³/rok
- Usytuowanie składowiska: wyrobisko kruszywa
- Chłonność (m³): 5 000
- Wypełnienie (w %): 15%
- data: 30.04.1995 r.
- stan nagromadzenia: 750 m³
- Występowanie wody w dniu wyrobiska: suche
- Kierunki spływu wód opadowych: w kierunku północnym do rzeki Silniczki płynącej w odległości 1 km od składowiska
- Odległość od najbliższej studni kopanej, wiercone (m): 45,0 studnia nr 14 w odległości ca 1,5 km w miejscowości Maluszyn, własność Ośrodek Zdrowia w Maluszynie.
- Obiekty budowlane i inne w bezpośrednim sąsiedztwie składowiska: zabudowania wsi Barycz w odległości ca 400 m od składowiska w kierunku północno-zachodnim.
- Warunki hydrogeologiczne w rejonie składowiska: utwory czwartorzędowe dobrze przepuszczalne leżące na utworach kredowych – marglach i wapieniach, składowisko zlokalizowane w podwyższonej strefie ochrony wód podziemnych (OWO).

• Mosty

- Forma składowiska: wysypisko
- Numer składowania (zgodny z numerem na mapie): 17
- Użytkownik składowiska: mieszkańcy wsi Mosty
- Współrzędne lokalne w układzie „1942”: $x - 19^{\circ} 47' 00''$; $y - 50^{\circ} 54' 30''$
- Rodzaj składowiska: dzikie
- Rodzaj przeważającego odpadu: śmieci, stłuczka szklana, odpady gumowe, odpady drzewne, złom stalowy
- Technologia składowania odpadów: luźno składowane w wyrobisku poeksploatacyjnym
- Ilość składowanych (wylewanych) odpadów: $28 \text{ m}^3/\text{rok}$
- Usytuowanie składowiska: wyrobisko kruszywa
- Chłonność (m^3): 2 800
- Wypełnienie (w %): 20%
 - data: 30.04.1995 r.
 - stan nagromadzenia: $\text{ca } 550 \text{ m}^3$, 20%
- Występowanie wody w dnie wyrobiska: suche
- Kierunki spływu wód opadowych: w kierunku południowo-wschodnim do rzeki Pilicy płynącej w odległości 550 m od śmietniska
- Odległość od najbliższej studni kopanej, wiercone (m): 30,0 studnia wiercona w Maluszynie – Gospodarstwo Rybackie odległe do wysypiska $\text{ca } 1,2 \text{ km}$ na północny-wschód
- Obiekty budowlane i inne w bezpośrednim sąsiedztwie składowiska: zabudowania wsi Mosty w odległości 200 m na wschód od wysypiska.
- Warunki hydrogeologiczne w rejonie składowiska: utwory czwartorzędowe dobrze przepuszczalne leżące na utworach kredowych – marglach i wapieniach, składowisko zlokalizowane na obszarze najwyższej ochrony wód podziemnych (ONO).

♦ Sady

- Forma składowiska: wysypisko
- Numer składowania (zgodny z numerem na mapie): 25
- Użytkownik składowiska: mieszkańcy wsi Sady
- Współrzędne lokalne w układzie „1942”: $x - 19^{\circ} 41' 05''$; $y - 50^{\circ} 53' 46''$
- Rodzaj składowiska: dzikie
- Rodzaj przeważającego odpadu: złom stalowy, odpady drzewne, gruz budowlany, śmieci, stłuczka szklana, popiół
- Technologia składowania odpadów: luźno składowane w wyrobisku poeksploatacyjnym
- Ilość składowanych (wylewanych) odpadów: $190 \text{ m}^3/\text{rok}$
- Usytuowanie składowiska: wyrobisko kruszywa
- Chłonność (m^3): 7 200
- Wypełnienie (w %): 60%
- data: 30.04.1995 r.
- stan nagromadzenia: $4\,300 \text{ m}^3$, 60%
- Występowanie wody w dniu wyrobiska: suche
- Kierunki spływu wód opadowych: w kierunku północno-zachodnim do bezimiennego potoku – prawobrzeżnego dopływu rzeki Silniczki płynącej w odległości 1,5 km od wysypiska
- Odległość od najbliższej studni kopanej, wiercone (m): 30,0 studnia wiercona – wiejskie ujęcie wody dla wsi Sady oddalonej od wysypiska ca 800 m na północ
- Obiekty budowlane i inne w bezpośrednim sąsiedztwie składowiska: zabudowania wsi Sady na południe od wysypiska w odległości ca 750 m
- Warunki hydrogeologiczne w rejonie składowiska: utwory czwartorzędowe dobrze przepuszczalne leżące na wapieniach i marglach kredowych, składowisko leży w obszarze najwyższej ochrony wód podziemnych (ONO)

♦ **Rogaczówek**

- Forma składowiska: wysypisko
- Numer składowania (zgodny z numerem na mapie): 27
- Użytkownik składowiska: mieszkańcy wsi Silniczka - Rogaczówek
- Współrzędne lokalne w układzie „1942”: x – 19° 40' 08"; y – 50° 55' 26"
- Rodzaj składowiska: dzikie
- Rodzaj przeważającego odpadu: śmieci, odpady drzewne, stłuczka szklana, odpady tworzyw sztucznych
- Technologia składowania odpadów: luźno składowane w wyrobisku poeksploatacyjnym
- Ilość składowanych (wylewanych) odpadów: ca 13 m³/rok
- Usytuowanie składowiska: wyrobisko kruszywa
- Chłonność (m³): 19 200
- Wypełnienie (w %): 8%
 - data: 30.04.1995 r.
 - stan nagromadzenia: 155 m³, 8%
- Występowanie wody w dniu wyrobiska: suche
- Kierunki spływu wód opadowych: w kierunku północnym do rzeki Silniczki płynącej w odległości ca 1,1 km od wysypiska
- Odległość od najbliższej studni kopanej, wiercone (m): 30,0 m - studnia wiercona – wiejskie ujęcie wody dla wsi Silnica oddalona od wysypiska ca 1260 m w kierunku południowo-zachodnim
- Obiekty budowlane i inne w bezpośrednim sąsiedztwie składowiska: zabudowania wsi Rogaczówek w odległości 800 m w kierunku zachodnim
- Warunki hydrogeologiczne w rejonie składowiska: utwory czwartorzędowe dobrze przepuszczalne leżące na wapieniach i marglach kredowych, składowisko leży w obszarze najwyższej ochrony wód podziemnych (ONO)

II.6. Działalność gospodarcza

Najważniejsze sektory gospodarki w gminie Żytno to:

- rolnictwo
- leśnictwo
- hodowla ryb

II.6.1. Rolnictwo

Struktura użytkowania gruntów w gminie Żytno

Powierzchnia ogólna gminy		w gospodarstwach indywidualnych
	19 754 ha	10 610 ha
w tym: użytki rolne	10 056 ha	8 900 ha
lasy	7 698 ha	1 310 ha
pozostałe grunty	2 000 ha	400 ha

Struktura użytków rolnych w gminie Żytno

grunty orne	6 596 ha	5 912 ha
sady	25 ha	23 ha
łąki	2 550 ha	2 255 ha
pastwiska	855 ha	710 ha

Gmina Żytno jest gminą typowo rolniczą. W gminie Żytno dominują gleby V, VI klasy. W części wschodniej gminy (arealty Żytno - Rędziny) dominują kompleksy gleb IVa, IVb i III klasy bonitacji. Mniejsze kompleksy tych gleb zlokalizowane są w centralnej części gminy. Przestrzenny rozkład jakościowy gleb przedstawia plansza Nr 2 – „Uwarunkowania przyrodnicze”.

Stosunkowo duże powierzchnie stanowią łąki - 13% oraz lasy - 39%.

Średnia wielkość gospodarstwa w gminie – 6,7 ha.

II.6.2. Przemysł, rzemiosło i drobna wytwórczość

Według danych urzędu statystycznego w Częstochowie (rocznik statystyczny 1998) w gminie Żytno na koniec grudnia 1997 r. zarejestrowano w systemie „Regon” ogółem 169 różnych

podmiotów gospodarczych z tym, że:

w sektorze publicznym

12

w sektorze prywatnym

157

w tym: przedsiębiorstwa państwowe i komunalne

-

spółki prawa handlowego

-

spółki cywilne

12

osoby fizyczne prowadzące działalność

gospodarczą (bez spółek cywilnych)

136

Według danych z gminy na rok 1999 liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych wynosi 153:

- transport samochodowy 12
- usługi budowlane 31
- handel 71
- inne usługi 39.

SPIS RYSUNKÓW W TEKŚCIE

1. Rys. I/1 Gmina Żytno w układzie podziału administracyjnego województwa Łódzkiego.
2. Rys. I/2 Drogi. Klasyfikacja prawna i techniczna.
3. Rys. II/1 Sieć osadnicza. Demografia. Obwody szkolne.
4. Rys. II/2 Struktura wiekowa ludności gminy Żytno.
5. Rys. II/3 Struktura płci ludności gminy Żytno.
6. Rys. II/4 Badanie potoku ruchu na 1990 r.
7. Rys. II/5 Badanie potoku ruchu na 1995 r.

WYKAZ MATERIAŁÓW WYKORZYSTANYCH W STUDIUM GMINY ŻYTNO

Podstawowe materiały wykorzystane do opracowania części „Środowisko kulturowe”

1. Wytyczne Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Częstochowie z dnia 26.11.1998 r., PSOZ-5348/54/99
2. Materiały kartograficzne: m. in. mapa Gillégo, Karta petrokowskiej gubernii 1:420 000, Mapa topograficzna WIG 1:25 000
3. Dokumentacja z archiwum Wojewódzkiego Oddziału Służby Ochrony Zabytków w Łodzi, Delegatury w Piotrkowie Trybunalskim
4. J. Bogdanowski, „Projekt standardowego opracowania problematyki ochrony wartości kulturowego krajobrazu i środowiska w studium do planu i miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego”, Studia i Materiały Ośrodka Ochrony Zabytkowego Krajobrazu w Warszawie, zeszyt 12 (24), 1996 r.
5. J. Borowska-Antoniewicz, St. Zaleski, „Ochrona zabytkowego krajobrazu kulturowego województwa częstochowskiego”, Częstochowa 1996, maszynopis ze zbiorów Ośrodka Ochrony Zabytkowego Krajobrazu w Warszawie
6. J. Kondracki, „Geografia Regionalna Polski”, Warszawa 1998
7. J. Przewłocki, „Gmina Żytno, Wytyczne konserwatorskie, materiały wyjściowe do planu zagospodarowania przestrzennego”, maszynopis w archiwum Wojewódzkiego Oddziału Służby Ochrony Zabytków w Łodzi, Delegatury w Piotrkowie Trybunalskim, Częstochowa 1993 r.

Podstawowe materiały wykorzystane do opracowania części „Środowisko przyrodnicze”

1. Aneks do mapy glebowo-rolniczej 1:5 000 gminy Żytno woj. Częstochowskie, aneks opracował mgr Tadeusz Witczak - Wojewódzkie Biuro Geodezji i Terenów Rolnych w Łodzi, Łódź 1979 r.
2. „Studium Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Częstochowskiego” Uwarunkowania, cele i kierunki polityki przestrzennej na obszarze gminy Żytno. Wojewódzkie Biuro Planowania Przestrzennego w Częstochowie, Częstochowa, lipiec 1998 r.
3. „Rocznik statystyczny województwa częstochowskiego rok 1998” Urząd Statystyczny w Częstochowie pod red. Zdzisława Tobiasza, Częstochowa 1998
4. „Inwentaryzacja złóż surowców mineralnych z uwzględnieniem elementów ochrony środowiska gminy Żytno” Częstochowskie Przedsiębiorstwo Geologiczne Spółka z o. o., Częstochowa 1995 r.
5. Komentarz do mapy sozologicznej w skali 1:50 000, arkusz Dąbrowa Zielona w oprac. Damian Abslaon, Andrzej T. Jankowski, Mieczysław Leśniok, Stanisław Wika, Uniwersytet Śląski 1997 r.
6. Kondracki Jerzy, „Geografia Polski – mezoregiony fizyczno-geograficzne”, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1994
7. Mapa hydrologiczna Polski – arkusz Częstochowa w oprac. Tadeusza Musiała, Wydawnictwa Geologiczne, 1987 r.

**SPIS MAP DO CZĘŚCI B STUDIUM – UWARUNKOWNIA ROZWOJU
ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY ŻYTNO**

1. Hipsometria 1 : 25 000
2. Uwarunkowania przyrodnicze 1 : 25 000
3. Infrastruktura 1 : 25 000
4. Wytyczne konserwatorskie 1 : 25 000

Mapy nr 1,2,3 - zmniejszone dwukrotnie włączono do niniejszego tekstu, mapę nr 4 – włączono do kompletu map części A Studium – kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy – polityka przestrzenna.